

O PREDSANACIJSKEM PROGRAMU

Za večjo stabilnost

Ob obravnavi zaključnega računa za leto 1986 so bili zbori delavcev informativno seznanjeni s stanjem in ukrepi na področju zagotavljanja likvidnosti. Pravzaprav zadeva ni povsem nova, saj je bolj ali manj znano, da smo imeli v Litostroju že občasne težave z vzdrževanjem likvidnosti, a smo jih premagovali z dodatnim upravičenim zadolževanjem pri poslovnih bankah in z večjimi prilivi iz realizacije poslovanja. Vendar je sedaj položaj nekoliko bolj zapleten, saj je znano, da zakon o sanaciji OZD med drugim uvaja bolj zaostrene rešitve v »predsanacijskem postopku«. Če je temeljna organizacija neprekinjeno nelikvidna dvajset delovnih dni oziroma s prekinitvami 45 dni v enem četrtletju, je potrebno v tej temeljni organizaciji sprejeti program ukrepov za odpravljanje vzrokov nelikvidnosti.

Nekaj litostrojских temeljnih organizacij se je v prejšnjem mesecu znašlo v takšnem položaju, ker pa gre v našem primeru za dohodkovne odnose v skupnem proizvodu, je bila sprejeta odločitev, da se izdela skupen program ukrepov. Za izpeljavo te naloge je bil imenovan sedemčlanski odbor, ki je tudi pripravil analizo vzrokov in je zadolžen za spremljanje dopolnjevanja, ter kontrolo izvajanja programa, o čemer mora dvakrat mesečno poročati upravnemu odboru. Program je bil v razpravi na DPO in sprejet na samoupravnih organih TOZD/DS in DO. Prav tako je bil predložen službi družbenega knjigovodstva, poslovnim bankam in občinskemu izvršnemu svetu.

Dosedanje razprave so izpostavile v ospredje troje vprašanj: kje so vzroki za stanje, v katerem smo se znašli, kolikšna je odgovornost poslovnih in strokovnih kadrov za nastali položaj ter kakšne so poti in možnosti za izhod iz sedanjega položaja.

Odgovor na prvo vprašanje zahteva, da vzroke opredelimo na zunanje in notranje, kakor je opredeljeno tudi v analizi, čeprav se stvari med seboj močno prepletajo in vzročno-posledično učinkujejo na doseganje planiranih gospodarskih ciljev.

ZUNANJI VZROKI

Med zunanje vzroke lahko štejemo: visoko inflacijo in rast cene kapitala, ki je s svojimi vplivi in glede na naš način poslovanja z dolгим proizvodnim ciklusom prehitela naša poslovna reagiranja. V vseh fazah poslovnega procesa še ni prevladujoče spoznanje, da se stroški poslovanja zaradi daljše in večje vezave sredstev nenormalno povečujejo; investicijsko omejevanje, ki je kot ena bistvenih sestavin stabilizacijske politike močno okrnilo prodajo naših proizvodov in zaostriilo način financiranja večjih investicijskih objektov, pri katerih se zmanjšujejo avansi in zahteva večja udeležba z našim kreditiranjem; spremenjeni plačilni pogoji po meddržavnem sporazumu z Irakom za izvajanje investicijskih del v tej deželi, ki so za Litostroj pomenili dinarsko in devizno velike težave; hitrejša rast inflacije na stroškovni plati od možnosti povečanja cen na domačem trgu za prodane proizvode oziroma od rasti deviznega tečaja za izvozne posle — vse to je precej zmanjšalo naš poslovni rezultat za leto 1986.

NOTRANJI VZROKI

Notranje vzroke in iz tega izhajajoče ukrepe, ki jih je v analizi naštetih enajst, lahko združimo v nekaj skupnih ugotovitev. In sicer: Proizvodne zmogljivosti niso dovolj izkoriščene, kar je povezano tudi z izrabo delovnega časa in režijo. Razvojno projektna, nabavna in prodajna

temeljna organizacija niso ustrezno organizirane glede na ugotovljene potrebe in zahteve trga in vodenja proizvodnega in poslovnega procesa. Naše znanje, tradicija in usposobljenost strokovnih nosilcev se v teh kriznih razmerah še nista v zadovoljivi meri prilagodila zahtevam hitrejšega tehnično-tehnološkega razvoja ter vse večjem uveljavljanju realnih ekonomskih kategorij. Tudi za opravljanje poslov na področju financiranja, sistema nagrajevanja in normske politike so potrebna dodatna prizadevanja, da bi na ustreznih strokovnih podlagah v proizvodnih temeljnih organizacijah dosledneje izvajali dogovorjeno politiko financiranja poslovnega procesa, normsko politiko in nagrajevali delavce po dejanskih (resničnih) rezultatih dela, ki pa se morajo hitreje izraziti na trgu in obratno. Če se dohodek — delo ne realizira na trgu, je zagotovo težko govoriti o realni ekonomiji. Poslovno informiranje, spremljanje in kontrola nastajanja vseh vrst stroškov zahteva nov pristop, ki se že od sredine februarja uveljavlja z doslednim planiranjem materiala za posamezno naročilo ter s kontrolo izvedbe nabave. Vsi režijski stroški so prav tako pod posebnim režimom odobravanja in kontrole. Tudi naložbe v teku in nove investicijske namere bodo temeljito pretehtane ter sprejete bodo strokovne in samoupravne odločitve o njihovem nadaljevanju. Eden od razlogov za premajhno poslovno učinkovitost je, da temeljne organizacije z delom v skupnem proizvodu vedno ne vidijo pravega interesa, kar se kaže v tem, da vsaka udeleženka teži za tem, da si pridobi čim večji delež, ne gleda pa na prodajno — končno ceno proizvoda. To je tudi povezano z nespoštovanjem mnogih dogovorov, ki so namenjeni razreševanju nesklajenosti pri realizaciji naročila.

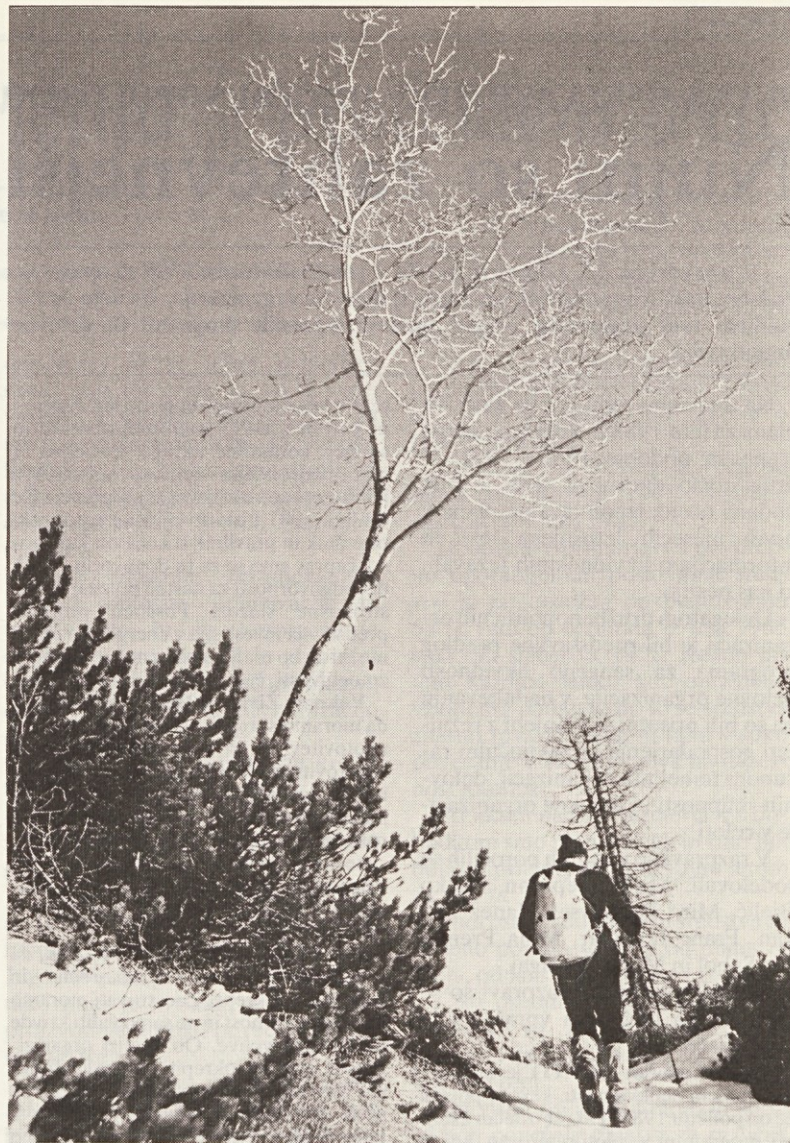
V začetku februarja smo poslali v Romunijo preoblikovalni stroj H UO-2-1600. Zaradi izredne velikosti in teže stroja — 119 ton v enem kosu, je bil poslan v vlakom kot izredna pošiljka, pod izrednimi pogoji in na posebnem 10-osnem vagonu. Zaradi izredne teže je bilo tudi nakladanje zahtevno, posebej za to smo si pri ŽG Ljubljana izposodili tirno dvigalo ustrezne nosilnosti (Foto: B. Francelj)

KAKŠNE SO NAŠE MOŽNOSTI

Teh nekaj sklepov ocen najbrž daje vtis »črnih oblakov« nad Litostrojem, če seveda ne bi hkrati povedali, da znotraj delovne organizacije, v posameznih temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih bijejo boji za izvajanje planskih obveznosti.

V teh zapletenih odnosih, človeških in materialnih, notranjih in zunanjih ni pričakovati čarobne palice, ki bi nas rešila vseh težav. Nasloniti se moramo predvsem na lastne sile, na naše znanje kot najpomembnejši dejavnik razvoja, na voljo in pripravljenost delavcev v »strokovnih« in proizvodnih tozdih, da težave, v katere smo prišli tudi mi, prebrodimo, ob pomoči ustreznih družbenih institucij. Izhod iz sedanjega stanja ne bo lahek in najbrž dolgotrajnejši, čeprav si tega danes ne zamo še predstavljati, zato tudi odgovori niso vedno enostavni. Ena od nalog, ki je sestavina iskanja večje učinkovitosti poslovanja, je tudi izdelava ocene obstoječe samoupravne organiziranosti temeljnih organizacij in delovnih skupnosti in izdelava boljših rešitev, ki bodo ob danih možnostih za poslovni rezultat ali tveganje tudi opredelile odgovornost nosilcev poslovnih in strokovnih funkcij. Kajti z odgovornostjo je sedaj tako, da ni bila dovolj natančno opredeljena pri izvajanju posameznih faz poslovnega procesa, saj se je dogajalo, da je bilo finančno planiranje odmaknjeno oziroma premalo povezano z ostalimi poslovnimi funkcijami in obratno.

In na koncu najpomembnejše: kakšne so možnosti in kakšen je plan

Zgodnji pomladi naproti (Foto: O. Dolenc)

vzpostavitev finančne likvidnosti? Možnosti so v največji meri v naših rokah, in sicer v večji realizaciji planskih obveznosti. Z dosledno kontrolo prilivov in odlivov ter z angažiranjem kreditov za izvoz in za pripravo proizvodnje za izvoz naj bi vzdrževali pozitivno likvidnostno stanje. Doseči moramo tudi ugodne plačilne pogoje pri prodaji proizvodov in pri nabavi materiala. Za premostitev uvoznih komponent bo poleg izrabe pripadajočih deviznih pravic razvita širša aktivnost pri organiziranju poslovno-tehnične kooperacije s firmami iz razvitih evropskih držav. Povečanje konvertibilnega in klirinškega izvoza, pridobitev novih naročil na domačem trgu in pospešena prodaja viličarjev so naloge, ki lahko tako kratkoročno

kakor dolgoročno razrešujejo našo plačilno in dohodkovno sposobnost.

Vsa strokovna in organizacijska prizadevanja je potrebno usmeriti k skupnemu poslovnemu cilju, ki je opredeljen, vendar se moramo za njegovo uresničitev mnogo bolj zavzeti v vseh delih tovarne. Ne smemo dovoliti, da posamezniki še vedno negativno vplivajo na razpoloženje in zavest delavcev. Zavzeti se moramo za dosledno izvajanje »nove« poslovne politike, ki je bila v zadnjih tednih oblikovana in sprejeta v vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih naše delovne organizacije. Litostrojски delavci imamo zagotovo toliko moči, da bomo sedanje težave premagali in da bomo nadaljevali zastavljeno razvojno pot.

J. E.

Kako v naslednjem letu in kako do 1992

Planiranje v Litostroju je s samoupravnim sporazumom o skupnem prihodku pridobilo precejšnje izboljšave, saj nam zgodnji začetek planiranja, ki se začne že ob obravnavi zaključnega računa za prejšnje leto, omogoča, da zaradi večje časovne rezerve lahko še marsikaj uredimo in izboljšamo stanje.

Sprva je bilo čutiti precej ugovorov ob tako zgodnjem terminu začetka planiranja, češ, saj nam v

tem času še niso znane bistvene osnove plana. Pri izdelavi planov pa opazamo, da ta negodovanja niso upravičena, ker s tako zgodnjim začetkom priprave zasnov plana še lahko razrešimo marsikatera odprta vprašanja (npr. pridobivanje novih naročil, izvoz, uvoz itd.).

Ob obravnavi teh zasnov na delavskih svetih in zborih delavcev po temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih je bilo danih nekaj pripomb na zasnove: Tozd Prodaja ni zmožna zagotoviti 4200 ton turbinske proizvodnje, kot je bilo predvideno v zasnovi plana, ki je vezan na obveznosti do IFC kredita, prejetega za nabavo opreme naše nove investicijske naložbe Proizvodnja energetske opreme. Nižji plan pri turbinah bomo vrednostno nadoknadili pri ostalih blagovnih skupinah.

Tudi tozda PUM in PZO sta dala podobni pripombi, poleg tega sprašujeta, kako bo v bodoče s prodajo viličarjev in kakšne so možnosti, da čimprej prodamo zaloge. Pri analizi plana moramo upoštevati problem pravočasne izdelave dokumentacije, nabave materiala, obremenitev toz-

da z vidika pretežnega uporabnika itd.

Vse temeljne organizacije so zasnove sprejele (z zgodnjimi pripombami).

Osnutek plana mora biti pripravljen do sredine julija, ko se bo obravnaval polletni obračun, seveda z že zadovoljivimi podatki, to se pravi s popolnjenimi programi naročil po blagovnih skupinah, zadostnim izvozom in vrednostnim pokritjem stroškov poslovanja ter dohodka TOZD/DS.

Najvažnejša naloga je trenutno pred tozdom Prodaja, ki mora zagotoviti manjkajoče količine novih naročil.

(Dalje na 2. strani)

● Razpis stanovanjskih posojil	str. 3
● Poletne počitnice 1987	str. 4
● Razpis štipendij za leto 1987/88	str. 8

SKUPNA SEJA VODSTEV DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJ

Nujni so zahtevnejši ukrepi

V ponedeljek 23. februarja je bila v prostorih tozda TVN skupna seja vodstev družbenopolitičnih organizacij delovne organizacije. Na sejo so bili vabljeni tudi poslovodni organi tozdov, delovnih skupnosti in delovne organizacije.

Na dnevnem redu je bila zasnova plana za leto 1988 in kontinuiranega plana za obdobje 1988—1992. V drugi točki dnevnega reda je bila podana ocena izpolnjevanja plana v prvih mesecih letošnjega leta in informacija o likvidnostnih težavah, ki nas pestijo.

Delegatom družbenopolitičnih organizacij je bil predstavljen predlog programa za sanacijo likvidnosti delovne organizacije, v nadaljevanju pa so bili prisotni seznanjeni z rezultati gospodarjenja in zaključnim računom temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in delovne organizacije v celoti.

V razpravi po uvodnih poročilih so sodelovali: Mirko Čepuran, Boško Bjelić, Miro Podbevšek, Janez Elikan, Franc Jevnikar, Miha Premk, Ivo Sabol in Mirko Jančigaj.

Glavni poudarki v razpravi so se nanašali na naslednja vprašanja in ugotovitve:

Mirko Čepuran (MONT) je opozoril na problem nelikvidnosti, ki se je pojavil že ob polletju 1986. Takrat izdelan akcijski program ni v celoti realiziran, ker je prišlo od odstopanj pri izvrševanju nalog iz akcijskega programa. Potrebno bi bilo ugotoviti odgovornost za ta odstopanja.

Boško Bjelić (PZO) je opozoril, da moramo v DO ugotoviti vse razpoložljive zmogljivosti za realizacijo planskih nalog. Vsako leto povečujemo fizični obseg proizvodnje, ne vemo pa, kolikšne so naše dejanske možnosti. Brez dodatnih zmogljivosti in prostorov ne bo mogoče realizirati planiranega obsega proizvodnje.

Miro Podbevšek (PUM) je poudaril, da so informacije, ki smo jih slišali od uvodničarjev, obsežne in zahtevne. Vse

te informacije bo potrebno posamoupravni poti in v DPO podrobno obdelati in sprejeti konkretne ukrepe. Potrebna bi bila podrobnejša analiza uresničitve lanskega akcijskega programa. Že od leta 1981 nista uveljavljena normski pravilnik in pravilnik o kontroli kakovosti, čeprav smo se za to dogovorili. Velik del odgovornosti za nastali položaj nosijo strokovne službe. Poseben problem predstavlja investicija v energetske opreme, ki ne bo realizirana in ne bo dodatnih zmogljivosti, čeprav so stroji že kupljeni.

Vukosav Živković (IRRP) je poudaril, da moramo s strpnim pristopom k analizi ugotovitev, ki jih bodo predložili tozdi, zagotoviti realizacijo akcijskega programa za saniranje nelikvidnosti. Pri tem moramo biti racionalni, da ne bi s preširoko fronto sestankovanja in debatiranja zanemarili izvajanja proizvodnih nalog. Prizadevati si moramo, da se bo investicija v energetske opreme realizirala v letošnjem letu.

Janez Elikan (DS SSP) je opozoril, da je potrebno sprejeti kratkoročne in dolgoročne ukrepe. Zaostrovati moramo našo odgovornost in ne samo valiti krivde na zunanje vplive. Ob analizi organiziranosti moramo okrepiti vertikalne funkcije med tozdi pa tudi skupne funkcije na ravni delovne organizacije (kontrola, tehnologija). Pri vsem tem pa moramo vse ukrepe izvajati po samoupravni poti in krepiti vse samoupravne funkcije.

Franc Jevnikar (PTS) je opozoril, da ukrepi, katere bomo sprejeli, ne bodo dali takojšnjih rezultatov. Razvrstiti jih moramo po pomembnosti in kontrolirati njihovo izvajanje. Ukrepi se morajo sprejemati v celoti in ne le delno, pri tem se moramo izogniti preživelim in neučinkovitim metodam sprejemanja in kontrole izvajanja ukrepov.

Na podlagi uvodnih poročil in razprave je komisija za sklepe v sestavi: Ivan Božič, Vukosav Živković, Mihaela Gorše, izoblikovala naslednje sklepe, stališča

in zaključke, ki jih predlaga v razpravo in sprejem OO ZS, OO ZK, OO ZSMS in vodstvom TOZD/DS.

1. Vsaka temeljna organizacija mora sprejeti konkreten program za odpravo motenj v poslovanju. Ta program mora biti naravnana na doseganje večjih poslovnih učinkov — na večjo realizacijo, v skladu z ukrepi, ki jih je sprejela »sanacijska komisija« in jih je podpisal generalni direktor.

2. Podpiramo predlog sanacijskega programa likvidnosti, ki je predložen v razpravo in sprejem organom upravljanja. Zahtevamo, da se do 13. marca sprejmejo takšni ukrepi in aktivnosti poslovodnih organov, s katerimi bo zagotovljeno normalno izplačilo OD. Če to ne bo storjeno, bo konferenca sindikata sprožila družbenopolitično odgovornost.

3. Poslovanje in obračun uspeha, ki v tem poslovnem letu teče po novih obračunskih zakonih, zahteva, da se takoj sprejmejo ukrepi za izpolnjevanje planskih in pogodbenih obveznosti. Za vsako blagovno skupino je treba poleg ukrepov na področju nabave, ki so v teku, sprejeti enake ukrepe na področju prodajnih aktivnosti (zadolženo vodstvo prodaje) in v proizvodnih tozdi. Doseči moramo, da bo vsak tozd in cela DO poslovala pozitivno.

4. Sedanje stanje zahteva, da se naslonimo predvsem na naše notranje sposobnosti, na kakovostne dejavnike gospodarjenja. Povsod je treba spodbuditi in nagraditi inventivno delo ter izkoristiti obstoječe znanstveno-raziskovalne in razvojne dosežke, ki jih je treba hitreje prenesti v proizvodnjo. Proizvodne programe, ki imajo težave pri trženju in niso na ustrezni tehnološki ravni, je treba hitreje menjati, za kar je odgovorno vodstvo IRRP.

5. Sedanja ocena družbenoekonomskega položaja in učinkovitosti obstoječe samoupravne organiziranosti zahteva, da začnemo v vodstvih DPO razpravljati o možnih spremembah samoupravne organiziranosti TOZD/DS in DO in o učinkovitosti vodenja poslovnega in proizvodnega procesa. Zato naj DPO v vseh tozdi ocenijo učinkovitost poslovanja na tej stopnji samoupravne organiziranosti in predlagajo rešitve, ki bi morale dati večje učinke (rok 20. marec). Na tej podlagi bo izdelana skupna ocena za celo DO, ki bo ena od izhodišč za nadaljnje aktivnosti pri dograjevanju samoupravne organiziranosti DO in TOZD/DS.

6. Vse sprejete in našete ocene narekujejo, da se tudi organi DPO in družbenopolitičnih skupnosti (občina, mesto, republika) aktivno vključujejo v razreševanje stanja, odnosov in dohodkovnega položaja DO.

7. Za obravnavo periodičnega obračuna za prvo četrtletje 1987 bo TOZD Prodaja izdelala poročilo o aktivnostih za zagotovitev naročil za leto 1988 in za srednjeročno obdobje.

F. Zec

MISEL

Litostroj je kot alpinistična naveza, v kateri morajo aktivno sodelovati vsi udeleženci v skupnem proizvodnem procesu; in če eden izstopi, potem drugi za njim stojijo in ga težko nadomestijo. V vsakem primeru pa z zamudo dosežejo cilj ali pa nikoli ne pridejo do njega.

J. Elikan

GLASILO DELAVCEV TITOVIH ZAVODOV LITOSTROJ

Glasiło delavcev Titovih zavodov Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogi) v nakladi 6200 izvodov. Izdaja ga Odbor za obveščanje pri Konferenci OO sindikata Titovih zavodov Litostroj, ki je hkrati izdajateljski svet — Uredniški odbor: predsednik dipl. pol. Zlato Adlešič in člani: prof. Hrabroslav Premelč, Vjekoslav Jantol, Mirko Čepuran, Mira Šček, Slobodan Nikolić, Ludvik Šarf, Janez Elikan, Iztok Puhar, Silvan Štokelj in odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marijana Meglič, tehnični urednik Estera Lampič, novinar Tone Škrjanec, lektorica prof. Vesna Tomc. — Telefon uredništva 558-341 (n.c.) interna 13-70, 13-71, 13-79. Tisk Tiskarna Ljubljana. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.

PODELITEV DRŽAVNIH ODLIKOVANJ

Delovna organizacija Hidroelektrarne na Neretvi iz SR Bosne in Hercegovine je ob zaključku izgradnje pomembnega jugoslovanskega hidroenergetskega objekta Hidroelektrarne Grabovica, za katero je bila v Litostroju izdelana turbinska in ostala oprema, predlagala Predsedstvu SFRJ najzaslužnejše litostrojske delavce za državna odlikovanja. Na njihov predlog je Predsedstvo SFRJ z Ukazom št. 123 z dne 17. 11. 1986 podelilo tri državna odlikovanja, ki jih je na seji delavskega sveta delovne organizacije dne 5. marca 1987 odlikovancem izročil predsednik skupščine občine Ljubljana-Šiška Rado ROTAR.

Odlikovanja so prejeli:

IVAN BABIČ iz tozda Prodaja je bil odlikovan z REDOM DELA S SREBRNIM VENCEM za zasluge in uspehe pri delu pomembnem za napredek države. V času izgradnje HE Grabovica je bil projektni vodja za turbine, poleg tega pa je nenehno skrbel za izvajanje dogovorjenih nalog, zato je oprema pravočasno prihajala na hidrocentralo in je le-ta začela obratovati v predvidenem roku.

JANEZ GROZNIK iz tozda Montaže je bil odlikovan z REDOM DELA S SREBRNIM VENCEM za zasluge in uspehe pri delu, pomembne za napredek države. Pri izgradnji HE Grabovica je prevzel dela in naloge vodje gradbišča, kjer je s svojimi izkušnjami in iznajdljivostjo občutno zmanjšal planirani čas montaže.

ŠTEFAN KOVAČ iz tozda PZO je prejel odlikovanje MEDALJO DELA ZASLUG ZA NAROD za posebno prizadevanje pri socialistični graditvi države. Tov. Kovač se je zlasti izkazal pri premagovanju težav v HE Grabovica, kjer je s prisebnostjo uspel rešiti pred uničenjem, zaradi vdora vode v strojnico, znatna materialna sredstva. Poleg tega je skupaj s sodelavci uspešno premagoval tehnično tehnološke probleme, ki so nastajali pri montaži.

Odlikovancem iskreno čestitamo in jim želimo veliko delovnih zmag.

S. Mrkun

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kako v naslednjem letu

Trenutno stanje le-teh za leto 1988 v količinskih enotah (tone) je naslednje:

Blagovna skupina	Plan 1988	Pokritje v 2. 87	Indeks
Turbine	4200	911	22
Črpalke	1550	74	5
Žerjavi	1200	400	33
Reduktorji	1300	138	11
Cementarne	350	—	—
Dizelski motorji	950	200	21
Strojni deli	300	53	18
Male elektrarne	200	38	19
Transp. voz. in naprave	5800	2898	50
Preoblikovalna oprema	4800	3320	69
Skupaj	20650	8032	39

Vrednostno načrtujemo na domačem trgu povečanje za 7,8% po stalnih cenah iz leta 1985, ko smo pripravljali srednjeročni plan 1986—1990.

Vrednosti za obdobje 1991 do 1995 so planirane po stalnih cenah, to se pravi brez inflacijskih faktorjev in tečajnih razlik. Stopnja rasti nam nakazuje nadaljnji razvoj in trend rasti gospodarjenja.

Največje investicijske naložbe so predvidene v srednjeročnem obdobju 1986—1990, po tem času pa se bo dvig rasti umiril in bosta najvažnejša faktorja nadaljnega razvoja produktivnost (4,8%) in rast novozaposlenih (1,4%).

Celotni prihodek bo naraščal po stopnji 5,9, dohodek 6,3, bruto osebni dohodki 5,9, količinska proizvodnja 2,2. Konvertibilni izvoz naj bi dosegel 48,5 milijona dolarjev, klirinški pa okrog 52 milijonov dolarjev. Razmerje med izvozom in uvozom bo 4,6.

Z ozirom na pogoje, ki so predvideni za to obdobje, je plan realen in dosegljiv, seveda z maksimalnim angažiranjem vseh sodelujočih v delovnem procesu.

H. Bratkovič

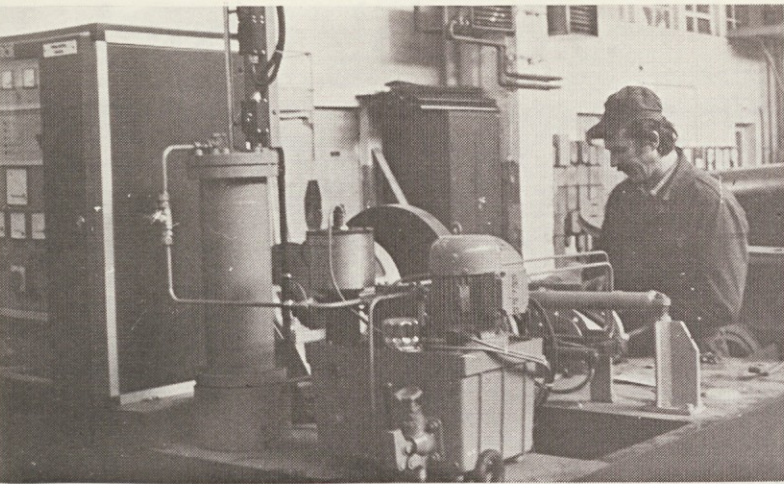
ZIMZELENE REGRATOVE ŠALE

Pomladna paša proletariata

— Kot davčni inšpektor vas opozarjam, da je to neopravičeno bogatenje

Razstavni agregat male hidroelektrarne, ki smo ga odstopili Strojni fakulteti, kjer bo služil za študijski pripomoček in potoval po razstavah. Tako bo dosegel svoj namen — vzgajanje bodočih strokovnjakov (Foto: E. L.)

O gospodarjenju v preteklem letu

Gospodarsko izredno razburljivo leto je za nami. Kaj nam je prineslo? Dosti finančnih težav, pred katerimi ne moremo in ne smemo zatiskati oči.

Že od začetka leta smo ugotavljali, da finančni tokovi kljub budnemu spremljanju tedenskih in mesečnih prilivov in odlivov denarja ne gredo v načrtano smer.

Vsa opozarjanja, posebno od meseca junija dalje, da mnogo preveč potrošimo za nabavljeni material kot pa fakturiramo za naše proizvode, so bila bob ob steno. Nikakor se nismo mogli sprijazniti z

dejstvom, da se mora nabavljati samo tisti material, ki bo čimprej vgrajen v končne proizvode, ti pa morajo biti kompletirani, da jih bodo finalni tozdi lahko zmontirali in odpremili ter bomo na ta način prišli do prepotrebnih lastnih finančnih sredstev.

Kljub izrednim prizadevanjem vodstva delovne organizacije in tozdov, da bi to nesorazmerje odpravili, smo dosegli le polovični uspeh, saj je zaključni račun pokazal, da je stroškov glede na realizacijo mnogo preveč.

Najemanja novih in novih kreditov so seveda povzročala visoke obresti ter vedno bolj povečevala zadolženost delovne organizacije in slabila likvidnost.

Tudi viličarji, katere smo še pred nedavnim prodajali za med, zaradi močnih investicijskih restrikcij v Jugoslaviji ne gredo v prodajo, prav tako nam je zvišana nedokončana proizvodnja krepko povečala likvidnostne težave.

Vse te težave so se odrazile tudi v zaključnem računu, ki ni bil tak, kot bi želeli in resno opozarja, da bomo morali v bodoče precej spremeniti ustaljene navade ter se podrediti zahtevam po mnogo bolj stabilizacijskem obnašanju, kar pomeni precej manj trošenja in mnogo več racionalnega poslovanja.

Poslovni uspeh je bil popravljen z revalorizacijo zaloga do višine obresti, vključenih v dohodek in z vključitvijo prilivov od naročila Haditha, kjer pa bomo zaradi zamrznitve plačil iz Iraka dobili prilive šele konec leta 1987.

Spet so bili skladi tisti, ki so potegnili krajši konec, saj sredstev ni bilo dovolj, da bi dali kaj več kot je bilo planirano v skladu skupne porabe za stanovanjsko gradnjo, prav tako ni bilo sredstev za prepotrebno obnovo počitniških domov. Tudi sredstev iz razširitve materialne osnove dela ni veliko, nujno pa bi rabili lastna likvidna sredstva za izgradnjo stavbe, kamor bi namestili že dobavljene uvožene stroje, ki

bodo ključnega pomena za Litostroj v okviru investicijskega programa »Proizvodnja energetske opreme«.

Bilanca je pozitivna, likvidnostne težave pa so še vedno ostale in se prenašajo v leto 1987.

Pri analizi zaključnega računa smo ugotavljali naslednje bistvene kazalce, ki so predpisani po zakonu o združenem delu:

Dohodek na delavca je večji od plana za 58% in 144% višji od realizacije v letu 1985.

Dohodek v primerjavi s povprečno uporabljenimi poslovnimi sredstvi je bil dosežen po planu samo 52%, tudi od rezultata iz leta 1985 smo bili slabši za 19%. Ravno pri tem kazalcu lahko kot opravičilo vzamemo podatek, da so se sredstva znatno revalorizirala in tako visoko povečanje bistveno vpliva na uspešnost kazalca.

Pri akumulaciji v primerjavi z dohodkom smo plan dosegli in smo bili boljši v primerjavi s prejšnjim letom za 113%.

Tudi osebni dohodki in sredstva za skupno porabo so višja od plana za 36%, od lanskega leta pa 116%.

Čisti osebni dohodki na delavca mesečno so bili v primerjavi s planom višji za 42% in za 117% višji kot leto prej.

Ob višjih osebnih dohodkih so se še bolj povečale dajatve za različne samoupravne interesne skupnosti (SIS), ki so bile višje od plana za 54% in od prejšnjega leta 138%.

Davki na delavca pa so presegli višino vseh dosedanjih kazalcev in so višji od planiranih za 176%, od realizacije prejšnjega leta pa za 136%.

Celotni prihodek v primerjavi s porabljenimi sredstvi je bil dosežen 100% glede na plan in je boljši od lanskega leta za 2%.

Ob primerjavi podatkov naših TOZD/DS na poslovanje delovne organizacije pogrešamo primerjavo s panogo in s SOZD ZPS, ker bi lahko le na ta način ugotovili, kako smo uspešni v primerjavi z drugimi delovnimi organizacijami.

Zaključni račun je pozitiven, vendar ne tak, kot si ga želimo glede na naše potrebe, zato moramo v letu 1987 doseči likvidnostno stabilizacijo in izpolniti cilje, ki smo jih načrtali v začetku leta.

Henrik Bratkovič, inž.

Na podlagi določil 49. in 58. člena Pravilnika o reševanju stanovanjskih potreb delavcev in po sklepu delavskih svetov tozdov Institut, Prodaja, Nabava, Livarne, PZO, Obdelava, Montaža, TVN, PPO, PTSE, IVET, ZSE, SŠTS in delovnih skupnosti PFSR in SSP objavljamo

RAZPIS za dodelitev stanovanjskih posojil

Na razpis se lahko prijavijo delavci, če

- nimajo stanovanja,
- imajo premajhno stanovanje glede na opredeljene stanovanjske standarde,
- imajo nefunkcionalno stanovanje, ker je brez ustreznih pritliklin,
- stanujejo v barakah in provizorijih oz. stanovanjih, ki ne ustrezajo sanitarno-higienskim pogojem,
- imajo litostrojsko družbeno stanovanje ustrezne velikosti glede na opredeljeni stanovanjski standard in zaprosijo za stanovanjsko posojilo, s tem da podpišejo izjavo, da bodo izpraznili družbeno stanovanje skupaj z vsemi uporabniki.

Pomoč pri reševanju stanovanjskega problema se pod enakimi pogoji zagotavlja tudi upokojenim delavcem, če pred upokojitvijo niso imeli rešenega stanovanjskega vprašanja.

I. ZA DODELITEV STANOVANJSKIH POSOJIL BODO DO KONCA LETA 1987 NA RAZPOLAGLO SREDSTVA V VIŠINI:

— Institut	46,000.000 din
— Prodaja	30,000.000 din
— Nabava	27,000.000 din
— PUM	60,000.000 din
— PZO	27,000.000 din
— Obdelava	50,000.000 din
— Montaža	60,000.000 din
— TVN	26,000.000 din
— PPO	20,000.000 din
— PTSE	23,000.000 din
— IVET	37,000.000 din
— ZSE	19,000.000 din
— SŠTS	24,000.000 din
— PFSR	18,000.000 din
— SSP	30,000.000 din

Delavec dobi stanovanjsko posojilo za naslednje namene:

- nakup stanovanjske hiše ali stanovanja,
- graditev ali dograditev stanovanjske hiše ali stanovanja,
- zadržna gradnja družinske hiše ali stanovanja,
- adaptacija stanovanjske hiše ali stanovanja v zasebni lasti.

Za adaptacijo se štejejo vsa dela, s katerimi se poveča stanovanjska površina oz. število stanovanjskih prostorov, ali s katerimi se izboljšajo stanovanjske razmere z uvedbo ali posodobitvijo sanitarne ali ogrevalne opreme v hišah in stanovanjih, izboljšanje zvočne, toplotne ali hidroizolacije stanovanjske hiše oz. stanovanja ter obnova ali zamenjava gradbenih konstrukcij.

Delavec, ki zaprosi za stanovanjsko posojilo, mora izpolnjevati še naslednje pogoje:

- da ima za gradnjo ali dograditev individualne stanovanjske hiše gradbeno dovoljenje, ki ni starejše od 10 let (TOZD PTSE 8 let);
- da ima za nakup stanovanja ali stanovanjske hiše prodajno pogodbo ali sporazum o nakupu stanovanja ali pogodbo o premoženjskopравnih odnosih s stanovanjsko zadrugo ali rezervacijo oz. zagotovilo nakupa stanovanja;
- da objekt, ki ga kupuje, gradi ali adaptira, ni oddaljen od sedeža DO več kot 40 km, razen za delavce, ki se dnevno vozijo na delo in gradijo objekt v kraju svojega prebivališča (razdalja se ugotavlja po avtokarti);
- da ima za adaptacijo predračun z opisom del pooblaščenca OZD oz. obrtnikov in odločbo o priglavitvi del (predračun mora biti usklajen s priglavitvijo del) delavec lahko zaprosi za posojilo za adaptacijo po 5 letih (TOZD PTSE po 15 letih) od pridobitve upo-

rabnega dovoljenja oz. po 15 letih (TOZD PTSE po 20 letih) od izdaje gradbenega dovoljenja za novo-gradnjo;

- da ima zagotovljena vsa druga sredstva za nakup ali adaptacijo vključno z obvezno lastno udeležbo;
- da je kreditno sposoben.

Delavec pred upokojitvijo, ki sicer izpolnjuje vse ostale pogoje, z izjemo 3. alineje predhodnega besedila in zaseda litostrojsko stanovanje, se lahko prijavi na razpis za stanovanjsko posojilo, če poda pisno izjavo, da bo izpraznil stanovanje skupaj z vsemi uporabniki za potrebe DO.

ROK ZA PRIJAVO NA RAZPIS JE OD 1.—15. APRILA 1987.

PRIJAVE, KI BODO VLOŽENE PO IZTEKU ROKA, SE NE BODO UPOŠTEVALE.

Prijavo na razpis za ustrezno obliko reševanja dobijo delavci pri predsedniku stanovanjske komisije TOZD/DS, kateremu tudi oddajo izpolnjeno prijavo s popolno dokumentacijo, ki jo je potrebno priložiti v skladu z določili pravilnika.

Prijavo izpolnijo vsi delavci, ki nameravajo reševati svoj stanovanjski problem s pomočjo TOZD/DS, ne glede na to, ali so že oddali svoje vloge ali drugače obvestili KSS — Stanovanjski oddelek o svojem stanovanjskem problemu.

Predsedniki stanovanjskih komisij so:

DS SSP	Vinko Štruklec	int. tel. 1357
PUM	Ivan Bašnec	2008
PTSE	Drago Dečman	9034
Montaža	Jože Avbelj	4041
TVN	Brane Živković	5043
IRRP	Drago Lesjak	1653
IVET	Jure Remih	8030
Obdelava	Jovan Simič	3037
PZO	Janez Žmavc	6023
PPO	Anton Košiček	7055
DS PFSR	Slavka Horvat	1411
ZSE	Nataša Fister	1013
Nabava	Tahir Malagić	1777
SŠTS	Miroslava Čater	1802
Prodaja	Renata Matjažič	1545

II. PODATKI, KI BODO OSNOVA ZA IZRACHUN VIŠINE MOŽNEGA STANOVANJSKEGA POSOJILA ZA LETO 1987

V skladu z določili 79. in 84. člena Pravilnika o reševanju stanovanjskih potreb objavljamo podatke, ki jih bomo uporabljali pri izračunu višine možnega stanovanjskega posojila v letu 1987, in sicer:

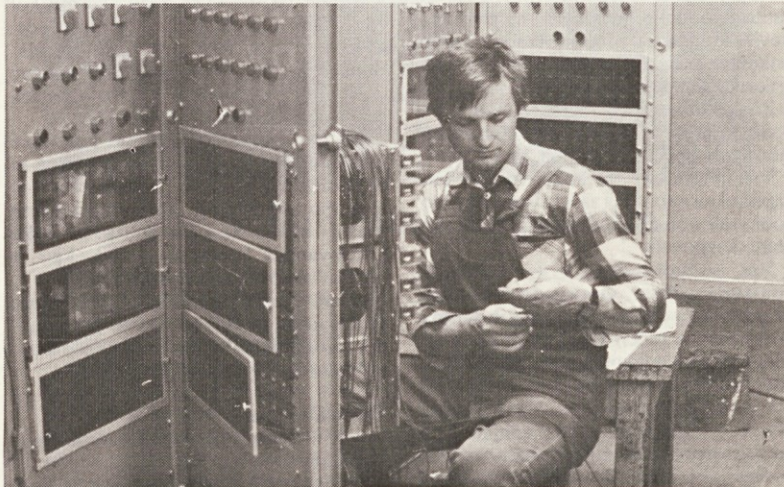
1. Povprečni mesečni osebni dohodek na zaposlenega v preteklem letu v SR Sloveniji znaša 122.460 din.

2. Končna cena gradnje stanovanj v SR Sloveniji za leto 1986 znaša 180.501 din za m².

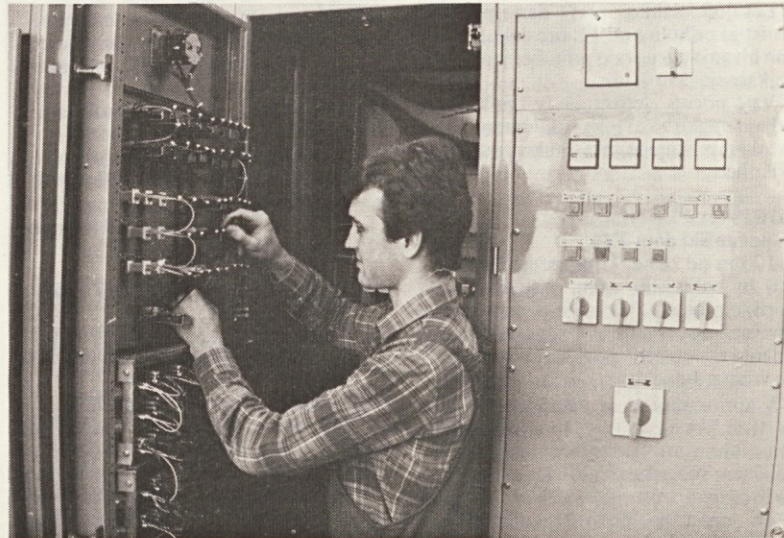
3. Valorizacijski količniki za preračunavanje že dodeljenih posojil v preteklem letu so naslednji:

— za leto 1977	31,56
— za leto 1978	28,23
— za leto 1979	24,28
— za leto 1980	20,05
— za leto 1981	14,45
— za leto 1982	10,36
— za leto 1983	8,49
— za leto 1984	6,10
— za leto 1985	3,71
— za leto 1986	1,60
— za leto 1987	1,00

KSS — stanovanjski oddelek

Električna omara agregata za MHE Kratovska reka med montažo.

Elektro komandna omara za HE Banieya med preizkušanjem.

Poletje 1987

Kmalu bo tu poletje in že zdaj se lahko odločimo, kam bomo šli na počitnice — na morje, v hribe ali mogoče na daljši izlet na Češko. Vse te možnosti vam nudimo v oddelku Počitniški domovi in izletništvo TZ Litostroj.

Izbirate lahko med naslednjimi ponudbami ob morju — počitniški dom v Fiesi, prikolice v AC Stupice — Premantura, prikolice v AC Funtana — Vrsar, zasebne sobe na Visu. V gorah vam nudimo ležišča v počitniškem domu na Soriški planini, pripravljeni pa so tudi daljši zanimivi izleti v ČSSR.

Razmislite, kje boste preživel svoj dopust, in nam pošljite prijavnice!
ROK PRIJAVE DO 15. aprila 1987!

FIESA — počitniški dom TZL
Vsem nam že znani dom vas bo tudi letos pričakal s svojo gostoljubnostjo in izredno dobro kuhinjo.
V treh objektih je 90 ležišč, ki vam bodo na razpolago od 7. 7. 1987. (Upokojencem TZ Litostroja pa že v mesecu juniju).
Cena:
— za delavce TZL — polni penzion 4.125 din na dan
— za ožje sorodnike naših delavcev (zakonec, otroci, starši, upok.) 5.500 din na dan
— zunanji gostje 6.000 din na dan
— tuji državljani 7.000 din na dan

PULJ — AVTOKAMP STUPICE
Prikolice so skrite v zavetju zelenih borovcev 50 m od morja. Pet prikolic je opremljenih z baldahini, z vso notranjo opremo. Prikolice so za 4 + 1 osebo. Vse prikolice so IMV.
Cena:
— znižana cena za delavce TZL 3.000 din na dan
— pred in posezona (do 25. 6. in od 5. 9.) 2.250 din na dan
— polna cena 4.000 din na dan

VRSAR — AVTOKAMP FUNTANA
Štirinajst prikolic, zavarovanih s platneno streho, ki nudi prijetno senco tudi v predprostoru, je razporejenih neposredno za recepcijo avtokampa in v bližini sanitarij.
Prikolice IMV in Treska so opremljene s tekočo vodo ter s kompletno opremo za gospodinjstvo za 4 osebe.
Vse prikolice so za 4 osebe.
Cena:
— znižana cena za delavce TZL 3.000 din na dan
— pred in posezona 2.250 din na dan
— polna cena (zunanji gostje) 4.000 din na dan

Tudi letošnjem letu imajo prednost pri prikolicah družine z večjim številom družinskih članov, zato jih v juliju in avgustu ne bomo oddajali dvema osebam (razen v primeru, če bo prostor).
Najem prikolic vplača prijavitelj — kateri je oddal prijavnico — ne glede na število letujočih v prikolic (za kolikor je prikolica pač registrirana). Najemnina prikolic se vplača za deset dni.
Za prehrano v prikolic skrbi vsak sam. Vsak, ki letuje v prikolic, plača turistično takso v recepciji avtokampa, kjer letuje.
Vsi, ki letujejo v prikolic, morajo biti napisani na napotnici za letovanje, katero dobi vsak gostnik ob vplačilu. Zlorabo bomo kaznovali.
Vsi, ki boste letovali v avtokampu Funtana — Vrsar, morate dvigniti ključ od prikolic v oddelku počitniških domov in izletništva teden dni pred odhodom. Ključ vrnete po končanem letovanju v oddelku v roku treh dni.
Vsi, ki boste letovali v avtokampu Stupice — Premantura, pa dvignite ključ od prikolic v recepciji avtokampa z napotnico, ki jo prejmete ob vplačilu v oddelku počitniških domov in izletništva. Prav tako po končanem letovanju oddate ključ v recepciji avtokampa.
Letujoči lahko prvi dan počitnic koristijo prikolice od 11. ure dalje, zadnji dan bivanja pa morajo prikolice izprazniti najkasneje do 10. ure.
Vsi pogoji letovanja v prikolicah veljajo enako za avtokamp Funtana in za avtokamp Stupice, prav tako tudi cena prikolic.

SORIŠKA PLANINA — počitniški dom TZL
100 m od ceste, ki povezuje škofjeloško in bohinjsko stran, stoji PD TZL Soriška planina. Pozimi je planina polna smučarskega vrveža, poleti pa ogrnjena v zelenje s čudovitim pogledom na mogočne vrhove Julijcev.
V aprilu nudimo še nekaj prostih mest za tiste, ki uživajo v spomladanskem smučanju v toplem soncu in še vedno odličnem snegu za smuko. Dom bo odprt do 3. maja.
Že junija pa bodo lahko prišli na Soriško planino tudi vsi tisti, ki ljubijo mir in tišino, ki merijo svoje moči po

planinskih poteh, v avgustu pa vas vabimo na nabiranje borovnic.
Dom bo odprt od junija do oktobra.
Cena:
— za delavce TZL — polni penzion 4.125 din na dan
— za ožje sorodnike delavcev TZL 5.500 din na dan
— zunanji gostje 6.000 din na dan
— tuji državljani 7.000 din na dan
Samo nočitev za delavce Litostroja s tovarniško izkaznico je 1.800 din plus turistična taksa. Nočitev za zunanje goste do 2 dni je 2.500 din plus taksa, nočitev za zunanje goste za tri ali več dni je 1.800 din.

TERMINI LETOVANJ NA MORJU FIESA:
7. 7. do 17. 7. 1987
17. 7. do 27. 7. 1987
27. 7. do 6. 8. 1987
6. 8. do 16. 8. 1987
16. 8. do 26. 8. 1987
26. 8. do 27. 7. 1987
(posezonske cene so nižje za 10%)

Prikolice:
17. 6. do 27. 6. 1987
27. 6. do 7. 7. 1987
7. 7. do 17. 7. 1987
17. 7. do 27. 7. 1987
27. 7. do 6. 8. 1987
6. 8. do 16. 8. 1987
16. 8. do 26. 8. 1987
26. 8. do 7. 9. 1987
7. 9. do 17. 9. 1987
17. 9. do 27. 9. 1987
V sodelovanju s podjetjem Brodograđilište iz Splita vam bomo nudili bivanje tudi na otoku Visu. Ker dogovori še potekajo, vam zaenkrat še ne moremo posredovati cen in tudi ne točnega termina letovanja. To bomo objavili kasneje v Internih informacijah.

POTOVANJA V ČSSR
Vabimo vas na počitnice na Češko-slovaško — v Karlove Vare ali v Jedovnice pri Blanskem.
Programi bivanja v ČSSR so zanimivi, polno je znamenitosti in lepote, ki si jih boste lahko ogledali in jih spoznali.
V letošnjem letu predvidevamo izlete v Karlove Vare z ogledom Prage, samih Karlovih Varov, ki so znani v svetu kot zdravilišče, z 12 izviri tople vode. Ogledali si boste Františkove in Marianske Lazny in gradove, ki so izredno lepo ohranjeni in v sebi čuvajo delček češke dežele in njene preteklosti.
Prav tako so zanimivi izleti v Jedovnice pri Blanskem z ogledom mesta Brna in okolice, gradov, kraške jame Macocha, ki je ena izmed najlepših jam na Moravskem krasu, ogled Mohyle miru ali tako imenovanega Spomenika miru, kjer je potekala slavna Napoleonova bitka.
Vsakodnevni izleti in ogledi bodo organizirani za vsako skupino po posebnih programih, ki jih vsak udeleženec dobi pred programom potovanja.

Termini letovanj:
1. 15. 4. do 19. 4. 1987 — Karlovy Vary
2. 25. 4. do 2. 5. 1987 — Karlovy Vary
3. 26. 4. do 3. 5. 1987 — Jedovnice
4. 14. 6. do 20. 6. 1987 — Karlovy Vary
5. 17. 6. do 21. 6. 1987 — Jedovnice
6. 11. 6. do 16. 9. 1987 — Jedovnice
7. 18. 9. do 26. 9. 1987 — Karlovy Vary
8. 13. 10. do 21. 10. 1987 — Karlovy Vary
9. 4. 10. do 8. 10. 1987 — Jedovnice
10. 27. 11. do 5. 12. 1987 — Karlovy Vary
11. 27. 11. do 2. 12. 1987 — Jedovnice
12. silvestrovanje

Cena enotedenskega bivanja v ČSSR:
— za delavce TZL 75.000 din
— za ožje sorodnike 87.000 din
— za zunanje goste 91.000 din

Cena štiridnevnega bivanja v ČSSR:
— za delavce TZL 62.500 din
— za ožje sorodnike 70.500 din
— za zunanje goste 73.000 din
Cena aranžmaja vsebuje: stroške prevoza z avtobusom, polne penzije, vstopnine ogledov, vodstvo in organizacijo.

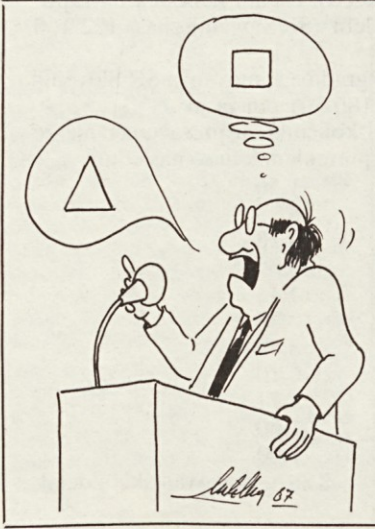

NOVO — NOVO — NOVO — NOVO

AVTORALLY V ČSSR
V letošnjem letu vam predstavljamo tudi novost, da na Češkoslovaško potujete s svojimi osebnimi avtomobili.
Potovanje bo potekalo v času od 4. 7. 1987 do 11. 7. 1987 v Prago, točneje v Janka Radotin, približno 20 km iz središča Prage. Organizirani bodo vsakodnevni izleti in ogledi znamenitosti in zanimivosti Prage, obisk trgovin in zabavnih lokalov, ogled gradu Karštajn in ogled gradu Konopište, ogled Marianskih Laznov ali Karlovih Varov.
Točen program odhoda 4. julija in program bivanja bo dobil vsak udeleženec ob vplačilu prvega obroka.
Cena: 55.000 din na osebo.
Cena vsebuje: polni penzion, stroški vstopnin, vođenja in organizacije.
Vabimo vas, da potujete z nami. Mi pa se bomo potrudili, da boste z našo organizacijo potovanja zadovoljni.

PREDNOST PRI RAZPOREDITVI ZA NA MORJE IMAJO NASLEDNJI SODELAVCI:
a) zaposleni, ki delajo na zdravstveno ogroženih delovnih mestih,
b) prijavitelji, ki dalj časa niso koristili storitev počitniških domov,
c) starši, ki imajo šoloobvezne otroke,
d) zaposleni, ki imajo kolektivni dopust,
e) pri enakih pogojih se upošteva tudi čas zaposlitve v TZL.
Do znižanja cene so upravičeni samo člani kolektiva.
ROK PRIJAVE ZA MORJE:
15. april 1987

Po tem datumu se prispele prijave upoštevajo le, če bo v domovih še prostor.
Za prevoz na počitnice in nazaj skrbi vsak sam, razen za ČSSR, kjer je prevoz skupinski z avtobusom.
Napotnica je veljavna za tiste osebe, ki so na njej napisane, izda pa se ob vplačilu penzijskih storitev. V ceno penziona ni vračunana turistična taksa, zato se zaračunava posebej.
Vsa vplačila morajo biti opravljena do datumov, ki jih boste dobili na odgovoru — sporočilu o odobrenem dopustu — pismeno.
Če prijavitelj letovanja pravočasno ne vplača, se ga črta s seznama.
Vsak, ki vplačuje storitve v oddelku počitniških domov in izletništva, mora imeti s seboj tovarniško izkaznico.
Tudi v letošnjem letu bomo ob prijavih strogo upoštevali splošne pogoje, ki so sestavni del naših programov in so bili sprejeti na 36. redni seji DS TOZD ZSE 30. 1. 1986.
Splošne pogoje smo upoštevali ob naših aranžmajih zaradi resnejših prijav, kajti dogodi se, in to ne redko, da prijavitelji za dopust ne jemljejo resno naših skupnih dogovorov o rokih za vplačila in prijave.
Prijavnice za letovanje bodo objavljene v Internih informacijah.
Upokojenci pa se lahko prijavijo v našem oddelku, kjer dobijo tudi prijavnico.

UPOKOJENCI, PREBERITE!

Letos se bomo srečali v Fiesi na srečanju upokojencev nekoliko prej. Ker je počitniški dom v Fiesi letos zaseden do srede septembra, smo pet terminov (po 80 oseb) rezervirali za vas v mesecu juniju.
Tudi junij je lahko toplec mesec in tako se boste lahko kopali ne samo v pokritem bazenu hotelskega objekta Bernardin, temveč tudi v morju.
Srečanje upokojencev smo razdelili na pet terminov:
1. 11. 6. do 14. 6. 1987
2. 14. 6. do 17. 6. 1987
3. 17. 6. do 20. 6. 1987
4. 20. 6. do 23. 6. 1987
5. 23. 6. do 26. 6. 1987
V sklopu aranžmaja je avtobusni prevoz Ljubljana—Fiesa—Ljubljana,

polni penzion, zabavni večer in enkrat kopanje v pokritem bazenu. Odhodi avtobusov bodo izpred naše delovne organizacije, točen odhod pa vam bomo sporočili ob prijavi.
Vabimo vas, da se tudi letos udeležite vašega srečanja!
ROK ZA PRIJAVO je do 25. aprila 1987.
Plačilo za zakonca je 10.000 din, ki jih je potrebno vplačati ob prijavi.
Prijave bomo sprejemali na oddelku počitniških domov in izletništva TOZD ZSE (prostori nad delavsko restavracijo, soba 12) ali po telefonu 559-141 int. 1021, do 25. aprila 1987.
Na svidenje v Fiesi!
Oddelek počitniški domovi in izletništvo TOZD ZSE

Ob objavi letošnjega razpisa poletnih počitnic, ki jih nam glede na svoje zmogljivosti ponuja TOZD ZSE, smo si dovolili ponovno objaviti še članek, ki je bil objavljen lani post festum, ko so bile na zadovoljstvo nekaterih ter razočaranje in nezadovoljstvo drugih, naše omejene počitniške zmogljivosti razdeljene.

V letošnjem letu bo, izgleda, možnost poletnega dopusta večine naših delavcev še bolj in v večji meri vezana na uporabo (cenejših ali drugače ugodnejših) počitniških zmogljivosti, ki jih nudi delovna organizacija. Še več bo prijav (kot navadno v najbolj zanimivih terminih) in še težje bo odločanje o izbiranju med (pre)številnimi prijavi.
Članek ponovno objavljamo glede na to, da v skoraj letu dni, kolikor je minilo od lanskega poletja ter razburjenj in hude krvi po določitvi »srečnih« letovalcev, ni prišlo do kakšnih sprememb (pač v skladu s parolo, da je za to še čas in v potrdilo dejstvu, da se pri nas spremembe — tudi tiste na bolje, zelo, zelo počasi uvajajo), ki bi pravičnejše urejevale določanje tistih naših delavcev, ki bodo poletje ob morju preživali v naših prikolicah, v našem domu v Fiesi...
Tudi na sindikatu večkrat postavljeno vprašanje (zahteva?!) predstavnice tozda ZSE, da bi zadevo uredili in jasno definirali kriterije, zaenkrat še ni dobilo tvornega odziva.
S to objavo ponovno aktualiziramo nerešeno vprašanje in popravljamo zaključek ponovljenega članka — **ŠE JE ČAS, ČEPRAV GA NI VEČ VELIKO!**
Uredništvo

Komu poceni počitnice?

Da dobiva parafraza Orwellove misli, da so »... vsi ljudje enaki, toda nekateri so bolj enaki kot drugi« pravi pomen zlasti v kriznih časih, se potrjuje vsak dan bolj in bolj. Nedvomno je, da je treba pasove zategovati in zategujemo jih vsi. Pa vendar je ta tolažba kaj piškava. Tisti, ki mu je za zategovanje ostalo veliko lukenj, lahko to počne manj ogrožujoče, kot tisti, ki se že nevarno približuje zadnji luknji, ki še hlače »gor drži«.
Medtem ko velik del prebivalstva še živi — ekonomistično rečeno — v okvirih »enostavne (biološke) reprodukcije«: prehrana, stanovanje in najnujnejša obleka, pa je en manjši del še vedno zmogen »razširjenje reprodukcije«: zadovoljevanje potreb po standardih razvitih družb.
Rešitev iz te zagate nikakor ne more biti v »enakosti v revščini«, ki postaja vedno bolj popularna zahteva v nekaterih okoljih. Če razlike izhajajo iz različnega delovnega prispevka (koliko ga znamo objektivno meriti, je seveda drugo vprašanje!), jih je pač treba priznati kot objektivno dejstvo. Gre za nekaj drugega: kako zagotoviti v neenakih pogojih enake potencialne možnosti za vse, oziroma še bolj osnovno, kako zagotoviti, da ne bo prihajalo do privilegijev na področjih, ki jih ne pogojuje različni delovni prispevek?

Velikemu delu prebivalstva je zaradi visokih cen agencijskih paketov edina možnost dopusta vezana na uporabo počitniških zmogljivosti (letoviški domovi, počitniške prikolice...), ki jih nudijo delavcem sindikalne organizacije njihovih neposrednih delovnih okolij. Ker pa so te zmogljivosti praviloma majhne, interesentov pa je vsako leto več, postaja problem, kako zagotoviti njihovo pravično razdelitev.
Rešitve, ki bi zadovoljile vseh nekaj tisoč litostrojskih delavcev, najbrž ni lahko doseči. Zato je še toliko bolj neverjetno, da strokovna služba pri ZSE in sindikalna komisija delata brez kakršnegakoli pravilnika ali poslovnika, da nimata nobenih jasnih definiranih kriterijev razdeljevanja, razen nekaj splošnih načel (glej npr. Interne informacije št. 93). Te pa se da poljubno razlagati, pač glede na »filozofijo« in interes tistih, ki o delitvi odločajo. Rezultat takega poljubnega razdeljevanja je letos presegel tudi najbolj skeptična pričakovanja: v najbolj zanimivih terminih, kjer je bilo tudi največ odbitih prošenj, je komisija naredila najbolj elitni, morda bi celo lahko rekli »šefovski«, izbor. Na primer: v terminu od 6. do 16. 8. so pet prikolic razdelili med dva delavca s 36 RR, enega s 35 RR, enega s 34 RR in enega z 31 RR. Eden izmed njih je letoval v naših zmogljivostih že leta 1982 in 1984, eden 1982 in eden 1981. Eden izmed njih še nima šoloobveznih otrok itd. Katerikoli kriterij so upoštevali in kakršnokoli težo so posameznemu kriteriju dali, je še vedno nekaj odbitih prošenj »navadnih« delavcev, (nižji RR, več šoloobveznih otrok, dalj časa niso letovali v naših počitniških domovih in prikolicah...), ki so bili po istih kriterijih bolj upravičeni do letovanja, kot pa izbrani delavci. Morebitni ugovor, da je tak izbor zgolj slučajen, nima teže, kajti tudi slučajni dogodki imajo svoje zakonitosti.

Sedaj je seveda že prepozno, da bi se dalo ta protislovni izbor popraviti, zato naj ta zapis služi:
● v premislek članom komisije in strokovni službi ZSE o upravičenosti letošnjega izbora ter kot
● pobuda sindikatu, da se loti izdelave pravilnika oziroma poslovnika o razdeljevanju počitniških zmogljivosti, ki naj omogoči OBJEKTIVNOST, JAVNOST in ne nazadnje — **PREVERLJIVOST IZBORA.**

V. Miheljak

Kulturna delavnica

12. februarja popoldne se je v prostorih Srednje šole tehniških strok TZ Litostroj odvijala vrsta ljubiteljskih dejavnosti, ki smo jih poimenovali s skupnim imenom Kulturna delavnica.

Skoraj vse, kar je bilo v programu napovedano, se je tudi zares dogajalo. Začelo se je z odprto vajo pevskega zbora, ki ga z vedrino, toplino in pa polno mero izkušenosti vodi Primož Cedilnik. Po temeljitem ogrevanju glasov so vadili še nekatere pesmi, pri čemer je bil poudarek na tistih, ki so uglasbene na Prešernova besedila. Istočasno je potekal ogled treh zares zanimivih razstav: izdelkov rezbarskega oblikovanja (avtor Janko Baumkircher), izdelkov kovaškega oblikovanja (avtor Avgust Burger) in livarskih izdelkov (avtor Bojan Štine s sinovoma); pri zadnji je bilo mogoče videti celo vse faze ustvarjalnega postopka. Vsak od maloštevilnih obiskovalcev se je lahko prepričal, da kvaliteta del ni prav nič zaostajala za podobnimi profesionalnimi razstavami. Amaterska slikarka Arijana Batič pa nam je omogočila celo vpogled v »zakulisje« ustvarjanja, to namreč, česar na običajnih razstavah ne vidimo, saj je slikala kar na kraju samem. Morda je bilo prav zaradi tega okoli njenega stojala bolj živahno: močne, žive barve, ki jih je v velikopoteznih zamahih nanašala na platno, so kot magnet privlačile poglede.

Po končani pevski vaji se je težišče dogajanja preselilo iz avle v kinodvorano, kjer je potekalo eksotično potopisno predavanje Brigitte Kunaver o potovanju po Čilu in Peruju ter o vzponu na Aconcagua, spremljano s prikazom čudovito lepih posnetkov puščav, gora in Indijancev. S predavanjem se je ob zvokih kitare učinkovito prepletala občutena poezija Nade Odebove, ki je včasih poskrbela za presenetljive simbolične kontraste med sliko in besedo (pesem je na primer opevala cvetje in drevesa — slika pa prikazovala razbeljeno puščavo).

Komaj je projekcija izzvenela, že se je glavnina dogajanja spet selila v avlo; tu se je začela vaja sindikalnega pihalnega orkestra pod vodstvom Blagoje Ilića, vaja, ki je že kmalu po uglaševanju instrumentov prerasla v pravi koncert, sicer kratek, a učinkovit. Kot tak je lepo zaokrožil celotno prireditev in ji dal tudi ustrezen zaključek.

Lahko trdimo, da je celotno dogajanje Kulturne delavnice potekalo dokaj tekoče, brez večjih zapletov, čeprav je temeljilo izključ-

no na improvizaciji (brez vsake poprejšnje vaje oz. generalke). Hoteli smo, da bi prišlo do spontanega prelivanja dejavnosti, do živahnega pretoka gledalcev. Osnovni namen

je bil vsekakor dosežen, čeprav ne v razsežnostih, kakršne smo pričakovali glede na kvaliteto prikaznega. Postavlja se vprašanje, čemu tako pičlo zanimanje za to, kaj počne

»Kako naj igram, ko pa je dirigent skrit za stebrom!?!«

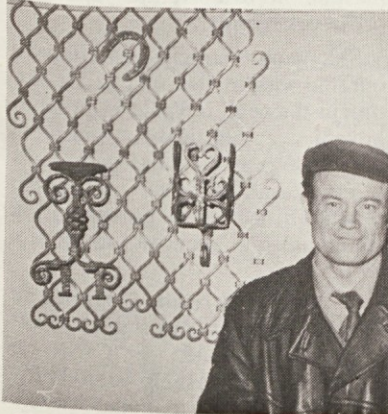
Zadržite dih... še malo... še malo.

Le kaj bo ratalo?

»Umetnost prihaja naravnost iz srca.« (Vse foto: t. š.)

»Mi gasilci smo fejest l'dje.«

Pesnica Nada Odeb-Špela med interpretacijo svoje pesmi

»Poglej no, kaj lahko narediš iz navadnega polena!«

kolega v prostem času, kakšne rezultate dosega? Smo mar preveč zvišeni nad amatersko dejavnostjo, preveč kritični do nje? Smo pripravljeni žrtvovati svoj čas le za profesionalno ponudbo, za to, kar je že »preverjeno«, »potrjeno«, »nesporno dobro«? Smo postali slepi in gluhi za vsakršna poštena hotenja in iskanja? Mar merimo vse samo še z

denarjem? Če nam česa ni treba plačati, je torej nujno manjvredno? Še banalno vprašanje: bi bil odziv večji, če bi se Kulturna delavnica odvijala med delovnim časom?

J. K.

Prisrčna Sapramiška

Ko so se luči ugasnile, so se otroški obrazi, polni pričakovanja, zazrli na majhen oder. Najprej je prišla teta Grizelda, ki je mlade gledalce vpeljala v predstavo, kmalu za njo pa se je že prikazala Sapramiška s tremi lešniki, ki jih je dobila v dar. Toda joj — na prvem lešniku si je zlomila zob. In ta nesrečni zob je bil vodilo cele zgodbe, polne prisrčnosti in lepih pesmic.

Pravo zadovoljstvo je bilo gledati in poslušati množico malčkov, saj jim glede na njihove želje odmerjamo tako malo časa. Zato pa so toliko bolj hvaležni poslušalci v času, ki je čisto njihov.

To je bila predstava Sapramiške, avtorice Svetlane Makarovič, ki je že ničlikokrat razveselila otroke s svojimi pravljicami. Ogled je organizirala naša kulturna komisija in čeprav smo v Lutkovnem gledališču odkupili celotno predstavo, je bilo kart premalo za vse želje.

Tudi če si sami ogledamo kakšno dobro kulturno prireditev, to ne more odtehtati zadovoljstva, ki ga imamo, ko popeljemo otroke v svet gledališča in pravljic. Zato si lahko le želimo, da bi bilo takih ogledov čim več.

M. M.

Evropsko prvenstvo v standardnih plesih

Na pustno soboto, 28. februarja, si je 161 naših delavcev (iz tozgov Obdelava in Prodaja) ogledalo Evropsko amatersko prvenstvo v plesih, ki se je odvijalo v Hali Tivoli — prvič pri nas. Drugi smo lahko prireditev videli po televiziji, sploh pa je bil to prvi jugoslovanski televizijski prenos nekega plesnega tekmovanja. (Prenos smo direktno pošiljali tudi nekaterim tujim televizijskim mrežam.)

In bilo je tudi kaj videti! Moški gledalci so lahko občudovali lepe plesalke, ženske barvno razkošne plesne obleke, oboji pa so lahko uživali v skladnosti plesnega gibanja, v muzikalčnosti in domiselnosti plesnih parov, ko izumljajo nove plesne korake, figure in poze. Tekmovali so v naslednjih plesih: v počasnem valčku, tangu, hitrem ali

dunajskem valčku, fokstrotu in quick stepu. Za sodniško mizo je sedela sedemčlanska mednarodna žirija (med njimi tudi Nataša Ambrož iz Ljubljane). Zmagal je zahodnonemški par Wessel-Therhorn, in to zaslužno, vsaj kolikor smo lahko presodili laiki. Sicer pa je bila značilna precejšnja izenačenost vseh parov, ki so se prebili v finale (med njimi ni bilo jugoslovanskega para Urankar-Rangus, ki živi in dela v Londonu).

Ob vsem zadovoljstvu s kvaliteto prireditve pa na koncu ne moremo mimo ugotovitve, da je ta vrhunska plesna umetnost (ali šport, če hočete) pri nas žal le za gledanje, resnega ukvarjanja z njo si (časovno) pač nihče iz našega delovnega ljudstva ne more privoščiti.

J. K.

Zakladi in pričevanja Ptuja in Ormoža

Pod gornjim naslovom so v Cankarjevem domu pripravili razstavo, ki naj bi predstavila celotno kulturno ustvarjalnost v razponu več stoletij z razmeroma majhnega, zato pa zelo bogatega področja na Dravskoptujskem polju. Glede na raznolikost tem, ki se jih razstava loteva (od cehovskih obrtnih izdelkov do knjižne dediščine iz minoritske knjižnice, od posameznih kosov slikarstva in pohištvenega oblikovanja iz ptujskega muzeja do gotskega in baročnega kiparstva iz ormoške in okoliških cerkva, od ljudskih običajev s kurentovanjem do NOB...), je seveda ra-

zumljivo, da je vsako tematsko območje zastopano samo z nekaj (morda najbolj reprezentativnimi) primerki in torej lahko služi le kot informacija oz. povabilo k ogledu npr. ptujskega muzeja, nikakor pa ne more biti nadomestek tega, saj je vsakomur, ki je kdaj le pokukal v ptujski grad, jasno, da je na razstavi v CD zbrana morda ena tisočina tam razstavljenega bogastva. Sicer pa, že to, kar je tukaj, vzbuja občudovanje, in če bo razstava ljudi tolikanj navdušila, da jih bo spodbudila k ogledu muzeja v ptujskem gradu, je dosegla svoj namen.

J. K.

Pogovor z Andrejem Jermanom

Po poklicu sicer livar, je Andrej Jerman navdušen slikar-samouk. V Litostroju je zaposlen od leta 1965 in dela kot kontrolor v tozdu PUM.

Njegova velika strast, ki ga spremlja že od otroštva, je slikanje. Naredil je že ničliko platen v najrazličnejših slikarskih tehnikah, najraje pa slika v olju in grafitu. Sprva je pretežno slikal portrete, ker pa mu je vid opešal, se je preusmeril na pokrajinske slike. Tako preživlja skoraj ves prosti čas v naravi, kjer začne in najraje tudi dokonča svoje slike. Sama tehnika slikanja mu ne vzame veliko časa, vendar pa so njegove misli že dosti pred prvo potezo s čopičem usmerjene h kompoziciji in detajlom slike, ki jo namerava napraviti. Zamisli se mu porajajo nenehno — na poti v službo, med delom, na dolgih pešačenjih — skratka slikanje mu izpopolnjuje ves prosti čas.

Tovariša Jermana pozna že veliko Litostrojčanov — takih, ki platna zbirajo in takih, ki si jih radi ogledajo. Vsaj petnajstkrat je že samostojno razstavljaj, velikokrat pa tudi v skupini. Zdaj sodeluje v skupini petnajstih somišljenikov, ki jih druži skupna ljubezen do slikanja, niso pa še registrirani kot klub. Skupaj slikajo, izmenjujejo ideje in si pomagajo. Posebno zadovoljstvo pa mu je skupno slikanje v likovnem krožku, ki ga vodi ZPS, ki se ga zelo rad udeležu-

je. V tem krožku deluje okrog 20 članov, ki imajo tudi svojega mentorja, slikarske kolonije pa zaključijo s skupno razstavo slik.

Res je, da so slikarski pripomočki vse dražji, vendar denar za to dobi s prodajo platen, saj je zanimanje za njegove slike zelo veliko. Kljub temu pa ne slika rad po navodilih ali naročilih. Najbolj je zadovoljen, če mu naročnik pove le idejo, ostalo pa prepusti njemu. Take slike so tudi najboljše.

Z razstavo, ki jo je pripravil ob kulturnem prazniku, ni bil ravno najbolj zadovoljen. Po njegovem mnenju je bilo premalo časa, da bi jo lahko tematsko okarakteriziral (npr. s sliko Prešernove domačije ali njegovim portretom), pa tudi okviri slik bi morali biti enotnejši. Zato pa se bo bolj zavzemal pri septembrski proslavi, ko bodo slike bolj izbrane in po tematiki enotnejše.

Njegov ustvarjalni opus je zelo širok. Vesel je, da si lahko privoščijo barve in pripomočke, ki so mu bili kot otroku iz številne družine vedno nedosegljivi. Zato tudi razume težave mladih začetnikov in jim pogosto podarja barve, čopiče in podobno.

Sam pravi, da ga slikanje niti najmanj ne obremenjuje — nasprotno, daje mu moč, in veselo je, da konjička mu daje vedno nove energije za nadaljnje ustvarjanje.

M. M.

RAZVOJ FLEKSIBILNIH AVTOMATIZIRANIH PROIZVODNIH SISTEMOV

Še eno zaupanje Litostroju

Uvajanje visoke tehnologije v proizvodne procese je trenutno poglavitna naloga v prestrukturiranju gospodarstva v SZ. Visoko tehnologijo omogoča oprema za tehnološki proces, ki je voden, organiziran in optimiran z računalniško podporo ter prilagodljiv spremembam. Na kratko lahko zaključimo, da je visoka tehnologija zasnovana na prilagodljivi (fleksibilni oziroma gibki) avtomatizaciji proizvodnih procesov, ki pa so možni le z računalniško numeričnim upravljanjem — CNC za posamezne tehnološke postopke in CIM (računalniško integrirano proizvodnjo), ko gre za vodenje sestavljenih tehnoloških postopkov v proizvodnem procesu.

Leta 1985 smo prejeli od Minaviaproma (Ministrstva aviacije) v SZ nalogo projekta GPK-3 (napisane želje na dveh straneh) za razvoj fleksibilnih avtomatiziranih proizvodnih kompleksov za preoblikovanje z elastičnim sredstvom. Tehnološki proces bo uporaben v proizvodnji letalskih delov in delov drugih vesoljskih plovil, ki so izdelani iz pločevine posebnih kovin, nastopajo pa le v malih serijah.

Proizvodni proces po projektu GPK-3 bo uporaben za posamezno in maloserijsko prilagodljivo avtomatizirano proizvodnjo. GPK-3 je po naročilu zasnovan v Litostroju in je sestavni del obširnega projekta GPK, ki se razvija v Jugoslaviji za SZ. Razlika je le, da se predhodni GPK-1 razvija po delno dostavljeni dokumentaciji naročnika in je uporaben v odrezovalnih obdelovalnih procesih (vrtanje, rezkanje). Nosilci razvoja so znani proizvajalci obdelovalnih strojev v Jugoslaviji.

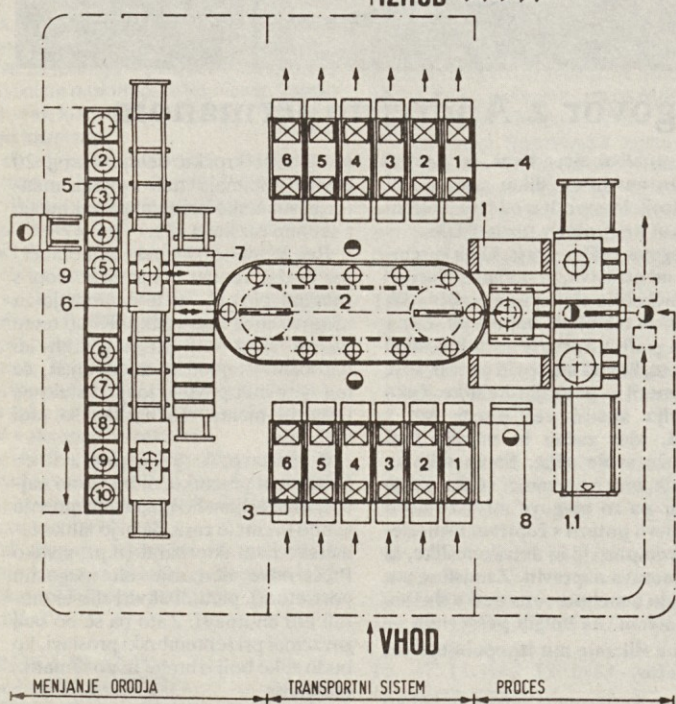
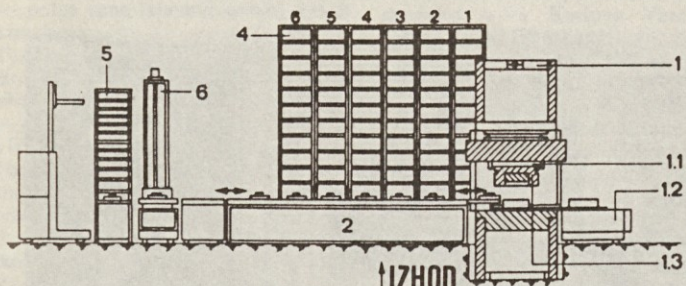
Celotni projekt GPK (GPK-1, GPK-2 in GPK-3) je dolgoročno sodelovanje razvoja in dobave opreme za fleksibilne avtomatizirane proizvodne sisteme iz Jugoslavije v SZ in ga lahko štejemo za pomembnejši dosežek v blagovni trgovinski izmenjavi, ki nam neposredno omogoča razvoj in uporabo visoke tehnologije.

Litostroj se je neposredno vključil v realizacijo projekta GPK-3 13. februarja 1987, ko je Stankoimport z Litostrojem podpisal pogodbo za letalsko industrijo iz Sovjetske zveze za dobavo dveh fleksibilnih kompleksov za preoblikovanje z elastičnim sredstvom pod oznako: GPK-200/500/2-HPO-5000-200-4-250. Naročilo je vredno 3,5 milijona dolarjev, rok dobave pa je tretje in četrto trimesečje leta 1988.

V času ponudbe je skupina mladih projektantov-razvijalcev v PPO izdelala zasnove in maketo za pridobitev naročila. Naročilo je prvo te vrste, kateremu bodo po zagotovilu iz dokumentov dolgoročnosti blagovne menjave med SFRJ in SZ sledila še druga. Zahtevno in dolgoročno naročilo je prišlo prav v času, ko se obsegi naročil iz SZ občutno zmanjšujejo.

Za realizacijo tako zahtevnega in dolgoročnega naročila moramo združiti vse vrste znanja in dela v krogu blagovne skupine preoblikovalne opreme, predvsem pa preusmeriti zavzetost za skupni cilj osvajanja trenutno samega vrha visoke tehnologije in tako zmanjšati domnevno zaostajanje v razvoju vsaj na nekaterih področjih strojne industrije.

P. Vogrič

POSTOPEK	LEGENDA
1 KONTEJNER	1. HIDRAVLICNI STROJ ZA OBLIKOVANJE
2 ELASTIČNA BLAZINA	1.1 MENJALNIK KONTEJNERJEV PP-
3 PRIREZ	1.2 MENJALNIK ORODJA PPM-
4 ORODJE	1.3 POSODA Z ELASTIČNIM SREDSTVOM PER
5 POTOPNA PLOŠČA	2. KROŽNI PALETNI TRANSPORTER KTP-
6 PALETA	3. SKLADIŠČE SUROVCEV RSP-
7 IZDELEK	4. SKLADIŠČE IZDELKOV RSP-
	5. SKLADIŠČE ORODJA RSP-
	6. PORTALNO DVIGALO PPO-
	7. MENJALNIK ORODJA PPM-
	8. CENTRALNI KOMANDNI PULT CKP-
	9. VILICAČ B-
	10. POVEZAVA KOMPLEKSA Pk-

Trženje preoblikovalne

Ponudba tehnološke opreme za obdelavo kovin in nekovin se v primerjavi s povpraševanjem nenehno večja, zato postaja trženje v poslovnem sistemu vedno pomembnejše.

Uspešnost poslovanja lahko merimo s stopnjo usklajenosti prodajnih možnosti glede na proizvodne zmogljivosti. Za tako usklajevanje je potrebno veliko znanja, urejenega sistema pretoka informacij z nenehnim uvajanjem inovacij trženja. Inovacijski proces se ne more končati le v razvoju izdelkov ali pri tehnoloških postopkih proizvodnega procesa, temveč lahko veliko prispeva k iskanju učinkovitih metod za obvladovanje trgov. Za osvojitev trga je potrebno poznati trenutno stanje, ki vlada na njem. Obdržati se na trgu pa je nekaj več; vsekakor ne zadostuje le solidna dobava, potrebno je tudi vzdrževanje že dobavljenega, kar daje zaupanje kupcem, da kupljena oprema ne bo zapostavljena. To je pomembno še posebno tam, kjer vzdrževanju opreme ne posvečajo večje pozornosti.

Blagovna skupina preoblikovalne opreme (PO) je v času od 1. januarja 1986 pa do danes pridobila naročil za 63 milijonov dolarjev (če tudi domača naročila preračunamo v dolarje). 8 milijonov dolarjev bo v kratkem še podpisanih. Nekaj teh naročil je bilo v letu 1986 že realiziranih, nekaj pa jih je še za leto 1988 in 1989. Obseg naročil je tako obsežen v primerjavi s številom vseh zaposlenih, ki združujejo delo na blagovni skupini (če vse skupaj seštejemo, jih ni več kot 400), da ga je vredno malo približe pregledati.

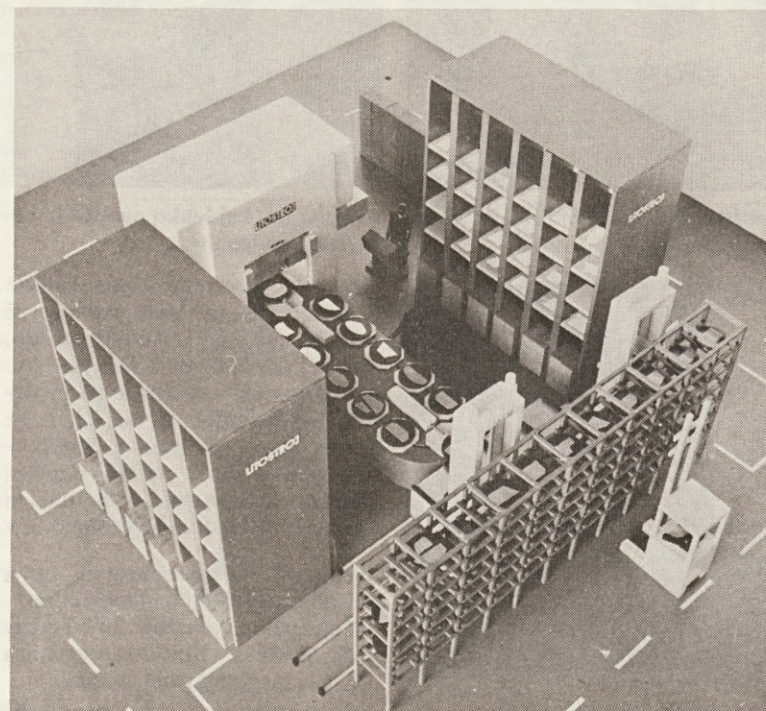
Naročila niso prišla sama od sebe. Pridobili smo jih le s posebnimi metodami dela. Modulno načelo, ki je bilo že uporabljeno pri razvoju in proizvodnji izdelkov, smo vgradili še v sistem trženja. Moduli definicije izdelkov vsebujejo enotno zajemanje karakteristik, velikosti in strukture izdelkov. Gradimo take modulne oblike in vsebine, ki se v okviru razvoja proizvodnih zmogljivosti nenehno pripravljajo za obstoječe in nastopajoče izdelke ter omogočajo prodaji preoblikovalne opreme, čeprav je maloštevilna, neodvisno in učinkovito ponujanje na vseh trgih. Stroški za izdelavo ponudb so postali minimalni v primerjavi s stroški, ki bi sicer lahko bili za tak obseg ponujanja. Inovacijski sistem za učinkovito ponujanje je v polni meri uspel. Informiranju trga o naših izdelkih in zbiranju informacij o potrebah na trgu ter konkurenci, s katero se srečujemo, namenjamo veliko pozornosti. Sistematično osvajamo nove trge, osvojenih pa ne zapuščamo.

Teh nekaj splošnih načel je prisotnih pri vseh sprejetih naročilih, čeprav so razmere na trgih zelo različne.

Trženje doma

Zelo malo je uporabnikov tovrstne opreme v Jugoslaviji, ki ne bi iz blagovne skupine preoblikovalne opreme kupili vsaj en izdelek. Nekateri so postali stalni kupci in imajo že do 60 kosov naše opreme.

Načrt in maketa opreme fleksibilnega avtomatiziranega kompleksa za preoblikovanje z elastičnim sredstvom

Kljub temu, da se je naša oprema uveljavila na domačem trgu in teoretično ni ovir za prodajo, pa so dejanske razmere prodaje vse prej kot ugodne. Iz najrazličnejših razprav lahko ugotovimo, da je oprema v naših organizacijah združenega dela zastarela in da kliče po obnovi. Ker se večina modernizacij odvija s pomočjo mednarodnih kreditov za razvoj in so zato namesto dinarjev na razpolago devizna sredstva, se ta oprema uvaža mimo nas. Domači kupci se pri nas zanimajo največ za posebno opremo, prilagojeno njim, le-te pa na trgu ni ali pa so pogoji za nabavo le-te preveč zahtevni. Zato se obračajo na nas. Za opremo, ki je vsa izdelana po naročilu, pa tudi mi nimamo pogojev.

Za domače tržišče bi morali vsako naročilo realizirati v roku do šest mesecev, ker se sicer pogodbeni vrednost preveč razvrednoti. Ob podpisu pogodbe navadno naročniki izsilijo ceno, ki je enaka kot za uvoženo opremo, preračunano v dinarje. Seveda pa je po letu dni dinarska cena samo še polovico valutne cene, če to pretvorimo nazaj. Če bi razpolagali z zadostnimi, predvsem pa z vsemi proizvodnimi zmogljivostmi za preoblikovalno opremo, bi lahko zelo uspešno nastopali tudi na domačem trgu, saj po količini še vedno izdelamo do 70% preoblikovalne opreme prav za doma. Ker pa teh naročil ne moremo v roku izdelati, finančno predstavljajo* komaj 35% celotnega prihodka.

Lahko zaključimo, da ima v danem trenutku trženje za preoblikovalno opremo pomembno, še bolj pa zahtevno vlogo, ker le z nenehnim usklajevanjem najugodnejših naročil z razpoložljivimi proizvodnimi zmogljivostmi popravi neugodno stanje.

Iz navedenih vzrokov z domačimi kupci ne sklepamo toliko pogodb, kot bi jih v normalnih pogojih lahko. Za premajhno število podpisanih pogodb ni vzrok pomanjkanje povpraševanja, temveč pomanjkanje pogojev za realizacijo.

Trženje na klirinškem obračunskem področju

Največji trg za prodajo preoblikovalne opreme je Sovjetska zveza. Leta sistemskega in smelega nastopa ter pravočasne dobave naročenih kvalitetnih izdelkov so ustvarila pogoje za dolgoročno prisotnost na tem velikem trgu. Vsi izdelki, ki so bili do sedaj dobavljeni na ta trg, so bili izdelani po naših zamislih, kar pomeni, da smo z izdelki prodajali tudi naše znanje. Čeprav smo vse izdelke razvili namensko za to državo in v to vložili veliko znanja, se je to obrestovalo s količino naročil enakih izdelkov, za razliko od domačih kupcev, ki naročajo samo po en izdelek.

Naročila so vsebovala tudi do 20 ali več enakih izdelkov. To pa nam je omogočilo uporabo skupinske tehnologije v proizvodnem procesu. Tako je bil dosežen učinkovit proizvodni proces in kvaliteten izdelek. Kontrola kvalitete je v vseh fazah nastajanja in končnem testiranju proizvodov preoblikovalne opreme tudi veliko prispevala h končni kvaliteti izdelkov.

Naj naštejemo samo nekaj pomembnejših aktivnosti, ki so bile uresničene v preteklosti. Leta 1972 smo sprejeli naročilo za preko 300 posebnih namenskih strojev z orodji za 20 različnih izdelovalnih postopkov. To je bil v zgodovini PO najbolj smeli podvig, saj smo naročilo sprejeli na osnovi razpisa brez predhodnih izkušenj. Vso opremo je bilo treba že izumiti. Da smo naročilo dobro izvršili, potrjuje naročilo istih uporabnikov v obsegu 45 strojev v letu 1985. Hidravlične zapogibnike smo prav tako v letu 1975 razvili prav za SZ. Če upoštevamo, da smo morali za domači trg razviti najmanj 650 raznih vrst opreme, potem lahko ugotovimo, da nam je bil trg v SZ zelo naklonjen, saj smo z okoli 20 izvedbami strojev realizirali velika naročila po približni ceni 10 milijonov dolarjev letno, kar je predstavljalo 60% prihodka blagovne skupine PO. Asortiment, dobavni roki in minimalni uvoz (2%) so omogočali učinkovito proizvodnjo tudi v danih pogojih proizvodnih zmogljivosti (samo 20 obdelovalnih strojev v okviru blagovne skupine). Poleg naše smelosti so poglavito vlogo odigrali dobro izbrani predstavniki in posredniki prodaje te opreme v SZ. Še posebno je potrebno omeniti, da so nam omogočili kontakte s končnimi uporabniki, s katerimi smo lahko direktno uskladili želje in možnosti. Naša predstavitev proizvodov preoblikovalne opreme na treh ministrstvih v SZ in direktni kontakti s strokovnjaki avtomobilskih tovarn in ministrstva za letalstvo so nas uvrstili med dobavitelje opreme za visoko tehnologijo, za katero že imamo naročila.

Udeležba na razstavah z izdelki preoblikovalne opreme in prispevki z znanstvenih razprav v okviru SEV ter aktivno sodelovanje v odboru 2 SEV preko Mašino-saveza v Beogradu, ki združuje vse proizvajalce opreme za obdelavo kovin, lesa, plastike in livarstva, je vzporedni prispevek trženja.

Sklenjena naročila za dobavo opreme visoke tehnologije na področju tlačnega ulivanja in preoblikovanja z elastičnim sredstvom potrjujejo pravilnost našega trženja, ki je zasnovano na inovacijsko modulnih načelih in pravilni oceni stanja na trgu (prenova industrije v SZ).

V ostalih deželah s klirinškim obračunavanjem smo slabše prisotni, npr. v NDR in ČSSR le simbolično. Uspešnejši smo bili v Albaniji, saj smo v to majhno deželo prodali kar štiri stroje.

opreme

Trženje na konvertibilnem obračunskem področju

Dokaj uspelo trženje z Romunijo, ki je prešlo v kooperacijski odnos, je posledica našega načrtnega prizadevanja za najugodnejšo menjavo naših strojev s polizdelki in izdelki, ki so bili načrtovani pri odstopu licence za izdelavo nekaj tipov strojev po naši dokumentaciji v kraju Trgo Jiu v Romuniji. Menjava dosega okoli 1,5 milijona ameriških dolarjev letno v eni smeri. Uspelo trženje le ni nastalo tako preprosto, saj smo do sedaj vse dobavljene stroje morali razviti in posebej skonstruirati, kar je zahtevalo posebno angažiranje; če tega ne bi bilo, bi ostali brez trženja in kooperacije, ki je trenutno še edina uspeša.

Trženje s Poljsko, ki je nekoč že obstajalo, ter z Madžarsko in Bolgarijo pa do sedaj še ni uspelo, čeprav si prizadevamo tudi za to. Za uresničenje dolgoročnega trženja je potrebno načrtno in sistematično delo. Z obvladovanjem stroke obdelave kovin in nekovin, za katero dobavljamo PO, ter poznavanjem stanja na trgu bo uspeh zagotovljen.

Trženje na trgih z visoko razvito tehnologijo

Leta 1970 smo začeli uspešno prodajati naše izvedbe preoblikovalne opreme na tržišče ZRN, Nizozemske in Švedske preko firme Indumasch iz Siegna. V enem letu smo prodali več kot 15 strojev. Zaradi začetnega sodelovanja z Wotanom smo morali leta 1973 s firmo Indumasch sodelovanje prekiniti. Ta se je nato preusmerila na italijansko firmo Omera, s katero še danes upešno sodeluje in prodaja v ZRN stroje našega asortimenta, ki smo ga mi vpeljali na tamkajšnji trg. Ker je Wotan opustil proizvodnjo strojev za tlačni liv, se je samoumevno končalo tudi naše sodelovanje. Nekaj časa smo sodelovali s firmo Mutal-Guss iz Solingena. Ta firma je povezala servisiranje in prodajo še neprodanih Wotanovih strojev. Pozneje se je Mutal-Guss preusmeril samo na servisiranje in remonte starih strojev in tako tudi tega sodelovanja ni več. Prodaja velikih strojev za tlačno litje Volkswagnu je bila plod sodelovanja s to firmo. Po zaslugi firm Indumasch in Mutal-Guss obratujejo naši stroji v renomiranih firmah ZRN npr. Volkswagen, AEG, Soleks, Bosch in firmah, ki izdelujejo dele za avtomobilsko in namensko industrijo. Ker smo bili premalo sistematični in smo precenjevali pomembnost firme Wotan v ZRN, smo se že na osvojenem tržišču sami izločili. Vsekakor brez pravih posrednikov na teh trgih ne gre. Večji del uporabnikov preoblikovalne opreme kupuje preko posrednikov, še posebno tisti, ki na novo organizirajo proizvodnjo. Teh pa je vedno dovolj v tržnem sistemu gospodarstva, kjer eni prodajajo, drugi pa se na novo ustanavljajo. Povpraševanje pa kljub večji ponudbi še nudi možnost prodaje uspešnim posrednikom. Največje možnosti nastopa na teh trgih nam ostajajo v sklenitvi dolgoročnih kooperacij z uspešnimi firmami. Naša naloga pa je poiskati take firme.

Leta 1985 smo zelo na hitro, brez predhodne analize prevzeli naročilo obsekovalnikov za tlačno litje firme Cast Rite iz Californije v ZDA. Dobavljeni stroji po evropskem vzorcu so bili za ameriško tržišče pomanjkljivi v naslednjem:

- premalo zavarovani s stališča uporabe (imeti morajo posebno dodatno mehansko omejitev pehala, ki se sproti vključuje pri vsakem gibu);

- veliko preveliki in preveč opremljeni glede na uporabo v Evropi;
- namesto hidravličnega olja morajo uporabljati hidravlične negorljive tekočine s posebnim tesnenjem, in to obvezno s predpisom;
- hidravlične črpalke morajo imeti nižje vrtiljaje pri uporabi teh tekočin, ker sicer povzročajo šum, ki je večji od dovoljenega.

Ker želimo na tem trgu ostati in bodo sledila naročila strojev po vzoru prvih, ki se bodo uveljavili, smo se odločili za zamenjavo strojev s takimi, pri katerih so upoštevane vse specifičnosti za to tržišče, pa še za polovico manjši so za enako ceno. Seveda smo naredili en korak nazaj za dva naprej. Novi stroji že obratujejo in so izdelani na spoznanjih predhodnih. Brez prvega koraka bi težko naredili drugega. Podobno smo osvajali koncept preoblikovalne opreme za SZ. Uporabno izvedbo smo dosegli z načrtnim poenostavljanjem. Seveda se nam zdi malo nenormalno, če zamenjamo že dobavljeni stroj. Pri Japoncih je to običajno. Če ne gre skozi tehnični pregled za pridobitev obratovalnega dovoljenja, dobavijo novega, nikakor pa ne predelujejo že dobavljene. Tudi to spoznanje bomo morali vgraditi v sistem trženja pri osvajanju nekaterih tržišč.

Naši stroji so dobili obratovalno dovoljenje po ameriških predpisih, ki so včasih tudi zavora za uvoz. V Ameriki veljajo strogi predpisi za varno uporabo strojev, to dokazuje dejstvo, da je nešteto firm prenehalo izdelovati tovrstne stroje prav zaradi prevelikih potrebnih zavarovalnih premij za kritje velikih odškodnin pri morebitnih poškodbah s strego stroju.

Večje načrte imamo s firmo Inovative iz Michigena, ZDA, za katero razvijamo orodni sekalknik. Kaže se možnost prodaje v večjih količinah. Z omenjeno firmo ponujamo celotni program preoblikovalne opreme na ameriškem tržišču. Zanimanje je predvsem za izvedbo opreme po naročilu z dobavnimi roki 3 do 4 mesece. Seveda bi bilo lahko zelo veliko naročil, če tem pogojem zadostimo.

V drugi polovici januarja smo dobili od firme Schiess iz Düsseldorfa v ZRN glavne dele karuzel stružnice, ki je nosilna pozicija pri nabavi strojne opreme v okviru investicije v energetske opremo. Vsa oprema za to stružnico, ki jo bomo dobili iz ZRN, bo dobavljena do konca marca letos, del opreme pa bo izdelala tudi Metalna iz Maribora, ki je kooperant firme Schiess.

Po zmogljivosti in velikosti je to ogromna stružnica, ki ima tudi temu primerne karakteristične podatke:

- premer delovne mize je 9 m. S pomočjo posebne mize, ki se montira na obstoječo mizo, se obdelovalni premer poveča na 16 m. (Za primerjavo na stari stružnici smo lahko obdelovali kose do premera 10 in pol metra.)
- višina obdelovanja je lahko do 6 m,
- moč glavnega motorja je 125 kW,
- stružnica je težka 315 t,
- poleg struženja je na tej stružnici možno tudi vrtanje in rezkanje.

Stružnica predstavlja tehnološko rešitev obdelave največjih dimenzij vodnih turbin in druge opreme, ki se danes pojavlja na tržišču. (Foto: B. Francelj)

Kakšne možnosti imamo za izdelavo opreme v štirih mesecih?

● Konstrukcijo lahko izdelamo, ker nismo od nikogar odvisni. Če opremo poznamo, lahko konstruiramo.

● Izdelava zvarjencev in ulitkov. Le kdo jih bo naredil v dveh mesecih?

● Obdelava na strojih, ki jih PPO nima. Kje bomo v mesecu dni obdelali toliko različnih sestavin?

Trženje preoblikovalne opreme v Ameriki bo uspelo v večjem obsegu, ko bomo dopolnili nekatere proizvodne zmogljivosti v PPO in z njimi suvereno razpolagali.

Trženje v deželah v razvoju

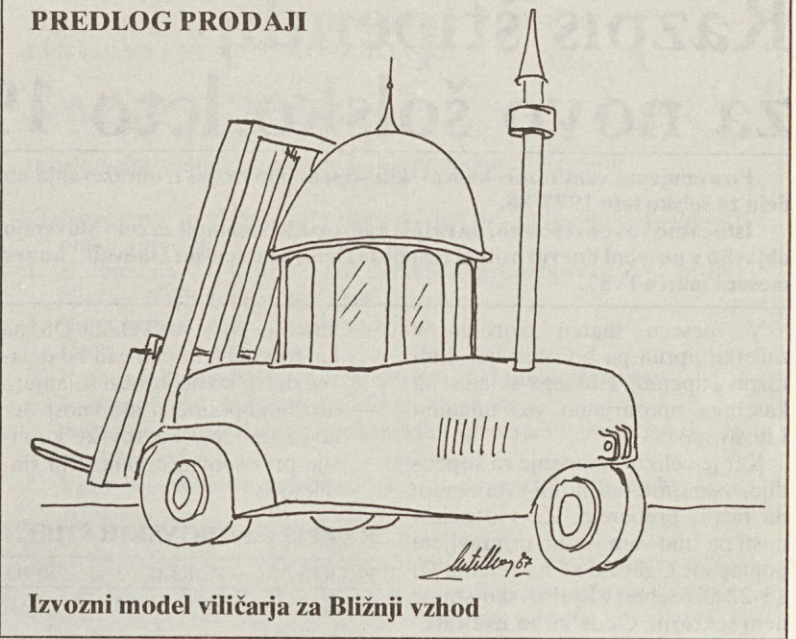
V teh deželah navezujemo stike za prenos tehnologije (odstop licence in kooperacije). Sem štejemo dežele: Venezuelo, Ekvador, Brazilijo, Iran, Irak, Egipt, Libijo, Indonezijo itd.

Do sedaj smo neposredno že izvozili preoblikovalno opremo v Venezuelo, Egipt, Libijo, Iran in Irak. Ponudili smo tudi več elaboratov za proizvodnjo opreme v teh deželah po naši dokumentaciji in dobavo nekaterih sestavnih delov, ki bi zagotovili zadostno kvaliteto. Opremo za kompletne proizvodne procese ponujamo tudi na Kitajsko.

Čim večji bo trg naših izdelkov preoblikovalne opreme, več bo možnosti za ponavljanje enakih izdelkov v proizvodnem procesu, ki vodi k specializaciji za izdelavo opreme vrhunske tehnologije.

Za zaključek lahko ugotovimo, da trženje obvladamo povsod tam, kjer z našimi pogoji lahko realiziramo naročila. Kjer pa tega ne moremo zaradi individualnih naročil, izdelanih v kratkem roku (npr. doma in izvozu na tehnološko razvita področja), tudi trženja ne obvladamo. Zato moramo vzporedno z razvojem trženja razvijati proizvodne zmogljivosti in zmogljivosti, vsekakor pa imeti več kot samo 20 obdelovalnih strojev, s katerimi lahko razpolagamo.

P. Vogrič

Specializacija na univerzi v Leedsu

Od začetka januarja sem na štirimesečnem strokovnem izpopolnjevanju v Angliji na univerzi v Leedsu. Tema specializacije je »Računalniška obravnava prehodnih hidravličnih pojavov v črpalnih postajah in hidroelektrarnah«. Moj mentor je prof. John A. Fox, svetovno znani strokovnjak s področja prehodnih pojavov in predstojnik grupe za hidravliko na Oddelku za gradbeništvo. Strokovno izpopolnjevanje so vsestransko podprli univerza v Leedsu, Raziskovalna skupnost Slovenije in Litostroj.

Na univerzi so me zelo toplo sprejeli in mi zaupali časovno neomejen dostop do vseh ključnih prostorov na Oddelku za gradbeništvo. Angleži temu pravijo »Imaš ključ, ki odpira vsa vrata!« Stanujem v Dovenshire Hallu, pravem angleškem študentskem domu, ki ohranja tradicionalno študentsko življenje.

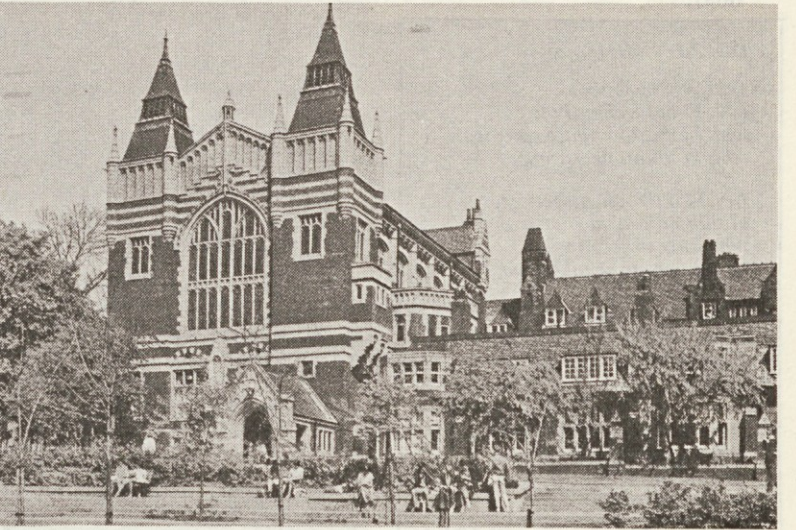
Univerza v Leedsu je ena največjih angleških univerz. Na univerzi študira 10.500 študentov, med njimi več kot tisoč iz sto tujih dežel. Univerza ima največji »campus« v Evropi, kjer so vse fakultete, laboratorji, knjižnice, stanovanja in drugi spremljajoči objekti univerze. Na univerzi je mogoče študirati 360 smeri na področjih znanosti in umetnosti. Univerza je svetovno znana na področju medicine in stomatologije. Seveda tudi druga področja segajo v sam svetovni vrh. Univerza ima ogromno knjižnico s preko milijon in pol knjigami, zelo učinkovita pa je tudi medknjižnična izposoja. Zanimivo je, da so vse knjige in periodika bralcu neposredno na ogled. Sposojeno knjigo ali revijo pokažeš skupaj z računalniško kartico na izhodu, kjer računalnik avtomatično registrira tvoje ime in signaturo knjige.

Glavni univerzitetni računalnik je AMDAHL V7A z izredno hitrim procesorjem. Možna je tudi satelitska zveza z vsemi glavnimi računalniki na Zahodu. Osnovni koncept računalniške mreže so mikror računalniki, povezani z glavnim računalnikom.

Kot sem že omenil, opravljam specializacijo na Oddelku za gradbeništvo pod mentorstvom prof. Foxa. Trenutno dela pri njem doktorat 5 študentov. Glavno področje raziskav na področju prehodnih pojavov je v postavitvi teoretičnega in eksperimentalnega modela vpliva v tekočini prisotnega zraka na prehodne pojave v cevni sistemih. V zaključni fazi je raziskava vpliva zraka na dogajanje v mirujoči tekočini. Trenutno je v izdelavi eksperimentalna proga za analizo zraka v stacionarno gibajoči tekočini z nekaterimi izvirnimi idejami. Naslednja stopnja pa bo izdelava modela za analizo vpliva zraka v nestacionarno gibajoči tekočini. Takšen pristop omogoča fundamentalno razumevanje obravnavanega problema, za katerega trenutno še ne obstoja eksaktni matematični model, temveč le približni modeli, med katerimi je tudi model, razvit na Univerzi v Leedsu. Ta model se je potrdil v praksi predvsem v številnih izračunih črpalnih sistemov. V svojem raziskovalnem delu bom v prvi fazi pregledal svetovno literaturo s področja prehodnih hidravličnih pojavov in se seznanil z britansko industrijo za proizvodnjo črpalk in zaščitne opreme proti vodnemu udaru. V nadaljevanju bom postavil teoretični model za obratovanje črpalk v črpalnem področju obratovanja od ničnega pretoka (maksimalna tlačna višina) do maksimalnega pretoka (nična tlačna višina) ter razširil krivulje tudi v disipacijsko (področje negativnih izkoristkov) in turbinsko področje obratovanja. Naslednji korak pa bo osvojitve koncepta programiranja prehodnih hidravličnih pojavov v cevni mrežah z upoštevanjem modela, ki upošteva vpliv zraka na prehodne hidravlične pojave.

Znanje, ki ga bom pridobil v tem, za poglobljeno delo zelo kratkem času, ne bo koristilo samo meni. Obogateno bo tudi v strokovni javnosti že priznano znanje Litostroja na področju prehodnih hidravličnih pojavov.

Anton Bergant

Univerza v Leedsu

Razpis štipendij za novo šolsko leto 1987/88

Posredujemo vam razpis kadrovskih štipendij in razpis izobraževanja ob delu za šolsko leto 1987/88.
Istočasno vas obveščamo, da razpis kadrovskih štipendij za celo Slovenijo objavijo v posebni dnevni prilogi časopisi (Delo, Ljubljanski Dnevnik) konec meseca marca 1987.

V mesecu marcu oziroma v začetku aprila pa bo objavljen tudi razpis štipendij Titovega sklada, na katerega opozarjamo vso mladino Litostroja.
Ker je veliko zanimanje za štipendije, vsem zainteresentom svetujemo, da razpis preberejo. Za vse nejasnosti pa smo vam vedno pripravljeni pomagati. Oglasite se na telefon št. 13-22 ali osebno v Kadrovsko-spolšnem sektorju, Oddelku za izobraževanje.

V šolskem letu 1987/88 bomo na novo izobraževali skupaj 450 štipendistov, od tega 359 kadrovskih štipendistov in 91 štipendistov izobraževanja ob delu.

Vsem mladincem, ki se bodo odločili za izobraževanje v naši šoli in za delo v Litostroju, bomo podelili kadrovske štipendije ter dodatek za izobraževanje v deficitarnih pokli-
cih.

Za zunanje štipendiste (kadrovske štipendije) bomo prijave zbiral in obravnavali od 1. 6. 1987 do 31. 7. 1987.

Prosimo prosilce, da se omenjenega roka držijo, ker drugače štipendij ne bomo mogli podeliti pravočasno.

Kandidati za pridobitev kadrovskih štipendij morajo dostaviti naslednje dokumente:

- prijavo za štipendijo na obrazcu 8,40 DZS;
- potrdilo o vpisu v šolo;
- overjen prepis oziroma fotokopijo zadnjega šolskega spričevala ali potrdilo višješolske OZD o opravljenih izpitih;
- potrdilo o premoženjskem stanju družine in število družinskih članov, ki živijo v skupnem gospodinjstvu;
- potrdilo o dohodkih staršev preteklega koledarskega leta (če so starši upokojeni, priložijo odrezek od pokojnine za mesec december preteklega leta);
- potrdilo o višini otroških dodatkov članov družine prosilca za mesec december 1986;
- izjavo kandidata, da ne prejema nobene kadrovske štipendije;
- za kandidate, ki še niso izpolnili 18 let, podpišejo izjavo starši ali skrbniki.

Za študij ob delu bodo Komisije za delovna razmerja TOZD/DS sprejemale vloge in jih obravnavale od 1. avgusta do 10. septembra 1987.

Prosilci za študij ob delu morajo dostaviti naslednje dokumente:

- prijavo na obrazcu 8,40 DZS za štipendijo;
- prošnjo za štipendijo ob delu;
- nagnjenost za določeno delo in sposobnost obvladati višjo stopnjo znanja (pisno mnenje psihologa v DO);
- dosežen uspeh pri dosedanjem šolanju oz. izobraževanju (fotokopija zadnjega šolskega spričevala);

DEKLICI MOJI

*Tebi, ki kot sonce si,
tebi, ki najdražja si mi,
tebi, ki meglo v sonce spremeniš,
tebi, ki nikoli ne ostrmiš.*

*In tebi, ki kot metuljček si,
ki tudi najdražja si mi,
tebi, ki iz trme zaihtiš,
tebi, ki vedno se tako lepo smejiš.*

*Poklanjam vama to pesmico,
ki nadomesti naj vama zgodbico,
ko vsako jutro vaju zapustim,
na delo odhitim.*

*Obema, deklici moji najdražji,
ta pesmica naj skrajša dan,
ko čakata name,
na vajino mamico,
ki ljubi vaju nad vse.*

ZLATKA

- socialni položaj delavca (socialna služba pri KSS);
- izjava, da delavcu še ni bil izrečen ukrep zaradi hujše kršitve delovnih obveznosti (pravna služba, evidenca KSS).

Prošnje bo sprejemal oddelke za izobraževanje pri Kadrovske splošnem sektorju DO Litostroj, obravnavale pa jih bodo komisije za delovna razmerja TOZD/DS.

Magda Jevnikar
KSS — izobraževanje

Učenci osmih razredov osnovnih šol so si v spremstvu staršev lahko ogledali učilnice naše šole (Foto: T. Š.)

RAZPIS KADROVSKIH ŠTIPENDIJ ZA ŠOLSKO LETO 1987/88

PROGRAM — POKLIC	PROD	IRRP	NAB	PUM	PZO	OBD	MONT	TVN	PPO	PTS	IVET	SSP	PFSR	ZSE	SŠTS	SKUPAJ	OPOMBE
1. SKRAJŠAN PROGRAM																	
II. stopnja																	
— obdelovalec kovin						15	2	1	2							20	
— strojni livar in jedrar				20												20	
2. SREDNJI PROGRAM																	
OBLIKOVALEC KOVIN																	
IV. stopnja																	
— strugar				3		10		3	5	1	2					24	
— rezkalec						10		2	4		1					17	
— vrtalec-rezkalec						5			5							10	
— brusilec									2		1					3	
— orodjar						5			5							10	
— strojni mehanik							8	1	6	3	6					24	
— konstruk. ključavničar				3	12				5	1	2					23	
— varilec				3	20						1					24	
— kovač-strojni					10											10	
— inštalater ogrevalnih in plinskih naprav											2					2	
— pleskar-ličar								1	2							3	
— livar-kalupar				15												15	
— livarski modelar				8												8	
— elek.-elektron.										1	1					2	
— elek.-energet.											4					4	
— kuhar														1		1	
— natakar														1		1	
3. SREDNJI PROGRAM																	
V. stopnja																	
— elek. t. energet.											2					2	
— elek. t. elektron.					4				1	1	1					7	
— strojni tehnik				5	1				1	2	2					24	
— metalurški tehnik					10											10	
— varilski tehnik					1	3										4	
— ekonomski tehnik										1						5	
4. VIŠJI PROGRAM																	
VI/1 stopnja																	
— VTVŠ-inž. varnos.											1					1	
— inž. mat. in meh.					2											2	
— inž. fizike					1											1	
— inž. strojništva					5	1			3	2	2	5	1	1		20	
— inž. elektrotehnike					1	1			1	1	1			3		8	
— ekonomist											1					4	
5. VISOKI PROGRAM																	
VII/1 stopnja																	
— dipl. inž. stroj.					15			2	1	1	7			2		28	
— dipl. inž. elek. t.					3				1		2					7	
— dipl. inž. metalurgije						5				2			1			5	
— dipl. inž. fizike						1										1	
— dipl. inž. mat. in meh.						4							1			5	
— dipl. ekonomist												1				3	
— dipl. inž. org. dela												1				1	
SKUPAJ:	5	41	7	68	51	55	17	12	53	12	32	4	—	2	—	359	

RAZPIS ZA IZOBRAŽEVANJE — ŠTUDIJ OB DELU ZA ŠOLSKO LETO 1987/88

PROGRAM — POKLIC	PROD	IRRP	NAB	PUM	PZO	OBD	MONT	TVN	PPO	PTS	IVET	SSP	PFSR	ZSE	SŠTS	SKUPAJ	OPOMBE
1. SKRAJŠAN PROGRAM																	
II. stopnja																	
— strojni livar in jedrar				10												10	
2. SREDNJI PROGRAM																	
OBLIKOVALEC KOVIN																	
IV. stopnja																	
— strugar				2		5										7	
— rezkalec								2								2	
— strojni mehanik							3	3								6	
— konstrukcijski ključavničar				2												2	
— inštalater ogrevalnih in plinastih naprav											1					1	
— livar kalupar				5												5	
— varilec				2												2	
3. SREDNJI PROGRAM																	
V. stopnja																	
— elektrotehnik energetik											2					2	
— gasilski tehnik												1				1	
4. NADALJEVALNI PROGRAM																	
V. stopnja																	
— obratni strojni tehnik						5	2				1					8	
— tehnolog					3	3	2				2					10	
— metalurški tehnik				5												5	
5. VIŠJA IZOBRAZBA																	
VI/1 stopnja																	
— inž. strojništva							2									2	
Smer tehnologija								2	2		1					5	
smer konstrukcija																5	
inž. ind. elektronike								1								1	
— ekonomist																1	
6. VISOKA IZOBRAZBA																	
VII/1 stopnja																	
— dipl. inž. stroj.							2									2	
smer tehnologija								1								1	
smer konstrukcija																5	
— dipl. inž. metalur.																2	
7. MAGISTERIJ																	
VII/2 stopnja																	
— strojništvo				4												4	
8. DOKTOR																	
VIII. stopnja																	
— strojništvo				2												2	
SKUPAJ:	1	16	—	28	3	17	11	7	—	—	7	1	—	—	—	91	

Novosti ob razpisu v prvi letnik srednjih šol

Imate sina, hčerko, ki bo v letošnjem letu zaključil osnovno šolo in še ne ve, kje bi nadaljeval šolanje? Če se še ni odločil(a), naj vas opozorimo, da je bil razpis za vpis v srednje usmerjeno izobraževanje objavljen v dnevnih časopisih dne 25. februarja 1987, in sicer za šolsko leto 1987/88.

Mogoče vam bo v pomoč, če vas seznanimo z nekaj novostmi, ki jih prinaša letošnji program v srednjem usmerjenem izobraževanju.

V letošnjem letu se bodo osnovnošolci lahko vpisovali v dva programa, to je tako imenovani manj in bolj zahtevni program;

- V skrajšani program (v razpisu označen s SKR) srednjega izobraževanja, ki traja dve leti, se lahko vpiše vsak, ki je izpolnil osnovnošolsko obveznost in izpolnjuje tudi pogoje za vpis, navedene pri posameznem skrajšanem programu (zdravstvene sposobnosti, psihofizične spodobnosti).
- V manj zahtevni srednji program usmerjenega izobraževanja za poklic IV. stopnje zahtevnosti se lahko vpiše, kdor je uspešno končal osnovno šolo ali skrajšani program srednjega izobraževanja.

Informacije o tem lahko dobite v šoli, v katero se nameravate vpisati.

Novost v letošnjem letu je torej ta, da se bodo učenci takoj lahko odločili, ali se vpišejo v srednji program za IV. stopnjo zahtevnosti (triletno šolanje), ali pa za V. stopnjo zahtevnosti (štiriletno šolanje) za program tehnika.

Program bo seveda lažji za tiste, ki se bodo vpisali v IV. stopnjo (za lažje razumevanje naj povem po starem — to je izobraževanje za poklic). Zato pa bodo morali imeti učenci, ki se bodo po prvem letniku odločili, da bodo v drugem letniku nadaljevali šolanje na V. stopnji (tehnika), najmanj prav dober učni uspeh v prvem letniku.

Učenci, ki bodo končali šolanje po lažjem programu (tri leta, IV. stopnja zahtevnosti) in bodo zaposleni več kot eno leto v delovni organiza-

ciji, bodo izobraževanje lahko tudi nadaljevali ob delu po programih, ki so v razpisih označeni z NAD in IZP (nadaljevalni ali izpopolnjevalni). Študij bo trajal približno leto in pol. Po zaključnem izobraževanju bodo dobili naziv specialist za posamezne poklice (npr. strugar-specialist) in V. stopnjo zahtevnosti ali naziv obratni tehnik (dosedanji poslovodja), odvisno od programa, za katerega se bodo odločili.

Nadaljevalni programi NAD in IZP se bodo izvajali v našem Izobraževalnem centru v okviru TOZD SŠTS.

Da bi bodoče učence bolje seznanili z učnim programom šole, so jim pripravili razstavo, ki kaže utrip dela in življenja šole.

- V smer oziroma program V. stopnje zahtevnosti (štiriletno šolanje), se lahko vpišejo učenci takoj po osnovni šoli, vendar bo program zanje težji, kot v programu za IV. stopnjo. Za te učence, ki se bodo takoj odločili za program tehnika, pa ne bo pomemben učni uspeh prvega letnika. Imeti bodo morali le pozitivni uspeh iz vseh predmetov, da

bodo lahko nadaljevali šolanje ali nadaljevali študij na strojni ali podobni fakulteti.

Novost v tem letu je tudi ta, da vsi, ki se bodo vpisali v šolskem letu 1987/88, ne bodo imeli več proizvodnega dela. Ta čas, ki jim bo na razpolago, bodo izkoristili v učnih delavnicah.

Še nekaj besed o samem vpisu!

Učenci se vpišejo najkasneje do 25. marca 1987 na šole, za katere so se odločili, in sicer na obrazcu 1,20, ki ga dobite v knjigarnah Državne založbe Slovenije. Obrazec lahko oddajo učenci sami na izbrano šolo, oz. bo večina osnovnih šol sama oddala obrazce tja, kamor bodo učenci želeli oz. se bodo vpisali.

Kadrovsko-spolšni sektor, Odde-

OB 40. OBLETNICI TZ LITOSTROJA IN SŠTS FRANCA LESKOŠKA-LUKE

RAZPISUJEMO

- raziskovalne naloge za učence šole z naslednjimi temami:
1. Krmiljenje periferije z računalnikom in prenašanje podatkov preko vmesnikov.
 2. Računalnik (CPC 6128) kot didaktični pripomoček pri sestavljanju hipotetičnih modelov ekosistema.
 3. Kajenje med srednješolsko mladino.
 4. Hrup kot ekološki pojav.
 5. Procesorsko usklajeni različni sistemi varovanja prostorov.
 6. Konstruiranje digitalnega kodirnega sistema.
 7. Analogno spremljanje mehanskih sprememb konstrukcij in nosilnih vrvi.
 8. Vpliv spremembe volumna na valovanje različnih frekvenc v prostoru.

Prijave sprejemamo v pisni obliki v tajništvu šole do 25. marca 1987. Rešene naloge bodo nagrajene s knjižnimi nagradami, posebno uspešne pa tudi z denarnimi nagradami po šolskem pravilniku o raziskovalni dejavnosti.

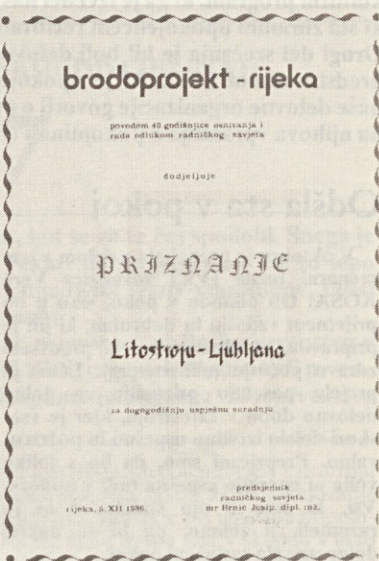
Ljubljana, 27. 2. 1987

lek za izobraževanje vam priporoča, da v tej številki časopisa preberete tudi razpis kadrovskih štipendij ter svetujete svojim otrokom, da prilagodijo izbiro poklica delovnim organizacijam, saj jim bo le tako zagotovljeno delovno mesto po končanem šolanju.

Kandidate za izobraževanje ob delu oz. iz dela opozarjamo, da tudi zanje veljajo enaki pogoji in postopki za prijavljanje na razpis in vpis v šolo.

Če želite še kakšne informacije ali nasvete, oglasite se v KSS — oddelku za izobraževanje, soba št. 23, telefon 1322.

Magda Jevnikar

Ob 40. obletnici delovne organizacije Brodoprojekt iz Reke je dobila naša delovna organizacija priznanje za dolgoletno uspešno poslovno sodelovanje

Božena Novak, Nada Kodran in Marija Belopavlovič) pa so ob tej priložnosti prejele sklepe o napredovanju v gasilke I. stopnje.

Posebno priznanje občinske gasilske zveze za uspešno udeležbo na tekmovanju pa je prejel vodja tekmovalne skupine Avgust Burger.

t. š.

Informativni dan za osmošolce

Vse srednje šole so 6. in 7. marca organizirale informativni dan, na katerem so kandidati za vpis dobili navodila o vpisu, o pogojih izobraževanja po programih in smereh na dveh težavnostnih stopnjah.

Tudi na šoli SŠTS Franca Leskoška-Luke smo se na ta dan dobro pripravili. Poleg urejenih specializiranih učilnic, knjižnice in delavnic, ki so bile na ogled osmošolcem in njihovim spremljevalcem, so učenci elektro smeri razstavljali svoje izdelke, nekatere DO in tozdi Iskre pa svoje proizvode, s katerimi se srečujejo naši učenci pri proizvodnem delu oz. kasneje v delovnem razmerju. Pisna gradiva, ki so jih prejeli udeleženci informativnega dne, so poleg osnovnih podatkov o vpisu in pogojih izobraževanja prikazala življenje in delo na šoli. Učiteljem-razlagalcem so pomagali učenci 4. letnika.

Šolo je obiskalo okoli 500 učencev. Izpolnjeni anketni list je oddalo 426 učencev. Po izkušnjah iz prejšnjih let se 80 do 90 odstotkov teh učencev tudi kasneje vpiše v šolo. Za strojništvo se je zanimalo 223 učencev, za elektro usmeritev pa 203 učenci. Tudi letos ugotavljamo, da kljub skrbno pripravljenemu prostoru z razstavljenimi didaktičnimi primeri poučevanja metalurške usmeritve, z vključenimi umetniškimi storitvami učencev, ni bilo zanimanja za te vrste poklicev. V primerjavi z lanskim obiskom je letos 36 učencev več, ki so oddali anketni list. Primerjava učnega uspeha 7. razreda kaže podobno sliko kot lani. Na šoli si želimo še več učencev z boljšim učnim uspehom.

Prvi podatki o nameri učencev so že osnova za svetovalno in usmerjevalno delo na šoli. Že sedaj, še intenzivneje pa takoj po prejetih prijavah učencev, se bomo morali dogovoriti s starši in učenci o preusmeritvi, saj se zavedamo, da izobražujemo za potrebe združenega dela. Pri tem nam bo tudi velika pomoč naša DO, ki bo morala deficitarna mesta prikazati v drugačni luči. Pri tem mislimo na izboljšanje delovnih pogojev, možnosti izpopolnjevanja in napredovanja, stimuliranje in na posebne ugodnosti v času šolanja.

Učenci bodo oddali prijave za vpis v 1. letnik srednjega izobraževanja na posebnem obrazcu DZS 1,20 v osnovni šoli, ki jo obiskujejo, učenci iz tujine, delavci in drugi občani pa pošljejo prijavo neposredno na srednjo šolo. Srednje šole bodo sprejemale prijave za vpis do vključno 25. marca 1987. Po tem datumu imajo učenci še možnost prenosa prijave na drugo šolo, če so se drugače odločili. Do 25. aprila bodo vse šole (ne glede na število prijav) sprejemale take prijave. Podrobnosti o vpisu, pogojih in izbiri kandidatov so razvidne iz razpisa, ki je bil objavljen v časopisu Delo 25. februarja. Od 25. marca naprej pa bo vsak ponedeljek v časopisu redna informacija o poteku vpisovanja na srednjih šolah.

Tone Zupančič

Letni občni zbor gasilcev

Industrijsko gasilsko društvo Litostroj, ki združuje preko 60 prostovoljnih gasilcev iz naše delovne organizacije, je imelo 27. februarja redni letni občni zbor. Poleg večine članov so bili na zbor povabljeni in so se ga tudi udeležili predstavniki gasilskih društev Dekorativna, Avtomontaža, Agrostroj, IMP, Riko, Tuba, Integral, Spodnja in Zgornja Šiška, predstavnik gasilske zveze občine Ljubljana-Šiška, vodja službe splošne operative, predstavnik SLO in DS delovne organizacije ter predsednik komisije za varstvo pred požarom pri delavskem svetu.

Občni zbor je potekal po že običajnem dnevnem redu. Posamezni poročevalci in razpravljalci so orisali delo društva v preteklem letu, podali svoje predloge za nadaljnje delo ter opozorili na nekatere probleme ter dosežke.

V uvodnem govoru je predsednik društva Franc Kolar poudaril, da je bila tudi lani posebna skrb namenjena preventivni dejavnosti, marsikaj pa je bilo storjenega tudi na operativnem področju — znanje in spretnost pri gašenju požarov so si člani društva pridobivali na pripravah za tekmovanja gasilskih društev ter udeležba na sektorskih vajah. Moška desetina se je udeležila sektorske vaje v DO Tuba, ženska v Dekorativni, društvo se je z moško in žensko desetino udeležilo tekmovanja gasilskih društev ZPS, na občinskem šišenskem tekmovanju pa je zaradi nekaterih objektivnih okoliščin sodelovala le moška desetina. Na skupni vaji, ki jo je v oktobru — mesecu požarne varnosti — organiziral štab civilne zaščite, pa je desetina društva prikazala reševanje z višine.

Ugotovitvi predsednika društva, da je bil v preteklem letu storjen velik korak pri izboljšanju pogojev za delo, s tem pa tudi samega dela društva, je botrovalo nadaljevanje uspešnega sodelovanja s štabom civilne zaščite in z gasilsko enoto pri civilni zaščiti, pa tudi izpopolnjena tehnična oprema naše gasilske enote, ki jo za svojo dejavnost uporablja društvo.

V sklepnem delu svojega govora se je tovariš Kolar zahvalil vsem članom društva ter vsem, ki so po svojih močeh in zmožnostih pomagali in podprli delo IGD v preteklem letu. Zaželel je takšno in še boljše sodelovanje tudi v prihodnosti. V nadaljevanju letnega zbora je poveljnik IGD Avgust Burger poročal o operativnem delu društva, prebrano je bilo poročilo nadzornega odbora. V razpravi, ki je sledila, je nemalo razpravljalcev (tako povabljenih kot članov društva) s svojim mnenjem in razmišljanji dopolnjevalo sliko o delovanju društva.

Kot vsako leto so bila tudi na tem srečanju naših prostovoljnih gasilcev podeljena priznanja občinske gasilske zveze. Priznanje I. stopnje za požrtvo-

valno in uspešno delo v gasilstvu sta prejela Jože Pintarič in Ivan Vidmar, za 40-letno aktivno delo v gasilskem društvu je dobil priznanje Franc Stele, za 30-letno aktivnost pa Ivan Vidmar. Članice ženske desetine (Sonja Dremelj,

Predsednik Industrijskega gasilskega društva Litostroj Franc Kolar je poročal o delu društva v preteklem letu (Foto: T. Š.)

Udeleženci 35. letnega zbora gasilcev

Srečanje upokojencev

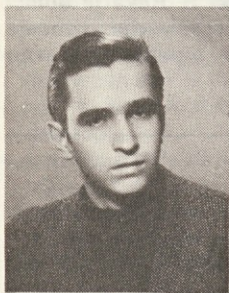
Aktiv upokojencev Litostroj je 5. marca organiziral srečanje svojih članov. Srečanje je bilo razdeljeno v dva dela. Prvi je bil posvečen dnevu žena ter slovenskem kulturnem prazniku. O pomenu teh praznovanj je zbranim govoril tov. Jože Kušar, njegovemu uvodnemu nagovoru pa je sledil kratek kulturni program, ki ga je izvedel naš pevski zbor ter učenec in učenke SŠTS, ki sta zbranim upokojencem recitala nekaj pesmi.

Drugi del srečanja je bil bolj delovne narave. Namenjen je bil razgovoru s predstavnikom SPIZ, ki je upokojencem ter povabljenim predstavnikom naše delovne organizacije govoril o problematiki, ki jih zanima ter odgovarjal na njihova vprašanja o pokojninah (Foto: t. š.)

Odšla sta v pokoj

V oktobru je prenehala z delom v jermenarni tozda IVET tovarišica Vera KOŠA. Ob odhodu v pokoj smo ji ob prijetnem vzdušju in dobrotah, ki jih je pripravila, zaželeli srečno in predvsem zdravo počutje tudi vnaprej. Letos je prešla posebno priznanje za polno delovno dobo v Litostroju, kjer je vsekozi delala izredno uspešno in pošteno. Prepričani smo, da bo s toliko volje in energije uspešna tudi v bodoče. Vsi, ki smo z njo sodelovali in jo razumeli, ji želimo, da bi še naprej dolgo uživala zaslužen pokoj.

Sodelavci

Ob boleči izgubi moža in očeta Pavla TORKARJA se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga spemili na njegovi zadnji poti in nama izrekli sožalje. Posebno se zahvaljujemo Pihalnemu orkestru Litostroj, tovarišu Buriču za poslovinne besede, sindikatu za venec in sodelavcem iz tozda NABAVA za denarno pomoč.

Žena Ivanka in sin Igor

Ob smrti moje mame KATARINE FORTE se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem PAD tozd OB ter ostalim za pomoč, izrečeno sožalje, prinese cvetje ter spremstvo na njeni zadnji poti.

Albin Forte

Ob smrti moje drage mame Uršule ŽUPAN se iskreno zahvaljujem sodelavcem v tozdu Montaža za podarjeno cvetje in izraze sožalja ter za vso pozornost. Še posebeh hvala vsem, ki so jo 8. februarja letos pospremili na njeni zadnji poti in poskušali zapolniti vrzel med mojo odsotnostjo.

Anton Župan

Po 23 letih dela, najprej kot kovač, nato kot talilec in nazadnje kot skupinovodja talilcev v jeklolivarni, je v mesecu novembru 1986 zaradi posledic bolezni odšel v invalidski pokoj naš sodelavec Ivan SELŠEK.

Vedno se bomo razveselili obiska našega dobrega delavca in tovariša.

Sodelavci iz Jeklolivarne

VIDEO

SODOBNI
KOMUNIKACIJSKI
SISTEMI

1

Piše: P. Požnenl

UVOD

Hiter razvoj elektronike in njene uporabe v tehniki je ena izmed značilnosti sodobnega sveta. Z njo se srečujemo tudi pri nas, čeprav v veliko manjšem obsegu kot v razvitih deželah. Prav to velja za komunikacijske sisteme, to je sisteme obveščanja. Pri nas jih le malo uporabljamo, kljub izredno dobrim lastnostim povezovanja in prednostim, ki jih ponujajo na področju obveščanja.

Glede na matične službe (TV ali PTT), delimo komunikacijske sisteme takole:

Sistem obveščanja:	Matična služba:
RADIO TELEVIZIJA TELETEKST	RTV Ljubljana
TELEFON TELEGRAF TELEKS TELETEKS FAKSIMILE VIDEOTEKS	PTT Slovenije

Za komunikacijske sisteme, kot so radio, televizija, telegraf (brzjav) in teleks, lahko zapišemo, da njihove naloge in način delovanja dobro poznamo, saj jih uporabljamo tako rekoč vsak dan. V tem za-

pisu se z njimi torej ne bomo ukvarjali. Pač pa bo tekla beseda o teletekstu, sistemu, ki ga javnosti posreduje služba RTV, medtem ko bomo teleteks, faksimile in videoteks, ki sodijo v pristojnost PTT službe, obdelali v prihodnjih številkah.

TELETEKST

Teletekst je nova informacijska služba TV centra, ki prenaša besedilo in grafične informacije na zaslon televizijskega sprejemnika. Lahko bi ga torej imenovali tudi »televizijski časopis«, saj nam posreduje novice iz sveta in domovine, podatke o vremenu, podatke o kulturnih prireditvah, športne rezultate, podatke o prometnih razmerah, različne nasvete in obvestila, radijski in televizijski program, kinematografske in gledališke sporede, pa še celo vrsto najrazličnejših podatkov, uporabljenih v vsakdanjem življenju. Pri tem tečeta redni TV program in program teleteksta sočasno. Slednje zahteva podrobno razlago.

Katodna cev televizijskega sprejemnika (zaslon, ekran) je na notranji strani prevlečena s posebno snovjo, ki zasveti, kadar pade nanjo snop elektronov. Ker uporabljamo v Jugoslaviji sistem barvne televizije PAL 625/50 po standardu CCIR, je slika na našem ekranu sestav-

Osebni dohodek delovnih invalidov

Z letom 1986 je prešla na delovne organizacije obveznost, da vsem delovnim invalidom, ki so v delovnem razmerju, v skladu z Zakonom in Statutom SPIZ same odmerjajo in ugotavljajo višino nadomestila OD za čas prekvalifikacije oziroma dokvalifikacije, zaradi dela s skrajšanim delovnim časom in zaradi manjšega OD na drugem ustreznem delu.

V tem prispevku se bomo omejili le na nadomestilo zaradi manjšega OD na drugem ustreznem delu, do katerega imajo pravico delovni invalidi III. in tudi II. kategorije invalidnosti, ki opravljajo preostali delovni zmožnosti drugo ustrezno delo in prejema manjši OD kot na delu pred nastankom invalidnosti.

OSNOVA za odmero nadomestila je razlika med OD, ki ga je delovni invalid prejel v koledarskem letu pred nastankom invalidnosti, in OD, ki ga prejema na drugem ustreznem delu. Tu bi posebej opozorili, da pri določanju osnov novonastalim invalidom ni več nobenega primerjanja z delavci, s katerimi je delovni invalid delal pred nastankom invalidnosti.

ODMERA poteka tako, da se OD za redni delovni čas (brez nadur in nadomestil OD zaradi bolniškega staleža) iz leta pred nastankom invalidnosti valorizira z odstotkom porasta OD v OZD, kjer je delavec

postal delovni invalid. Za leto pred nastankom invalidnosti se vzame koledarsko leto, v katerem je delavec delal najmanj šest mesecev. Od tako dobljene osnove se odšteje povprečni OD za redni delovni čas na drugem ustreznem delu. Dobljena razlika predstavlja višino nadomestila. Če ni podatka o OD na drugem ustreznem delu (delavec je v bolniškem staležu), se upošteva osebni dohodek na drugem ustreznem delu v zadnjem letu dela. Ta se uskladi na leto, za katero se odmerja nadomestilo glede na porast povprečnih OD vseh zaposlenih delavcev v Sloveniji.

USKLAJEVANJE

V začetku leta se nadomestilo odmerja na podlagi podatkov iz preteklega leta, med letom pa na podlagi medletnih porastov OD po periodičnih obračunih brez poračunavanj za nazaj. Po zaključnem računu v drugi polovici februarja, ki bo dal dokončen podatek o porastu povprečnih OD v letu 1986 glede na povprečni OD v letu 1985, pa bodo narejene za vse invalide dokončne odmere in poračuni nadomestila za 1986.

IZPLAČEVANJE

Nadomestila zaradi manjšega OD na drugem ustreznem delu so na neto obračunu OD prikazana pod vrsto plačila VP-29. Dokončna odmera in poračun za leto 1986 bo izplačan 15. marca.

ODLOČBE

Do sedaj je odločbe o dokončni odmeri nadomestila izdajala skupnost. Za 1986. leto pa bodo delovni invalidi dobili odločbe v delovni organizaciji, kjer jih bo potrjevala Komisija za delovna razmerja. Kdor se ne bo strinjal z dokončno odmero nadomestila, lahko uveljavlja varstvo svojih pravic v skupnosti.

OPOZORILO

Po dokončni odmeri za 1985 so imeli nekateri delovni invalidi preplačilo nadomestil, ki bi ga morala delovna organizacija v začetku 1986. leta poračunati. Ker tega nismo naredili, bodo preveč izplačana nadomestila v letu 1985 poračunana skupaj s poračunom za 1986. leto.

Ada Klemenak

USODA

Kdo je označil stezice
za tvojo nebesno pot, zvezda?
Kdo le naučil je ptice,
kako naj gradijo si gnezda?
Kdo rekel je bilki, naj cvete,
in bubi, naj svoj ovoj plete,
da se nato v njega skrije,
kdo ji za to nitke vije?

Mar je kdo rekel čebeli,
ki nad livadami gleda,
če cvet je rumeni al' beli,
ki daje ji sladkega meda?
Da moje si bitje ti, ljuba,
da v tvojih očeh je obljuba,
da tvoja ljubezen je vse,
ne, tega ni rekel nihče!

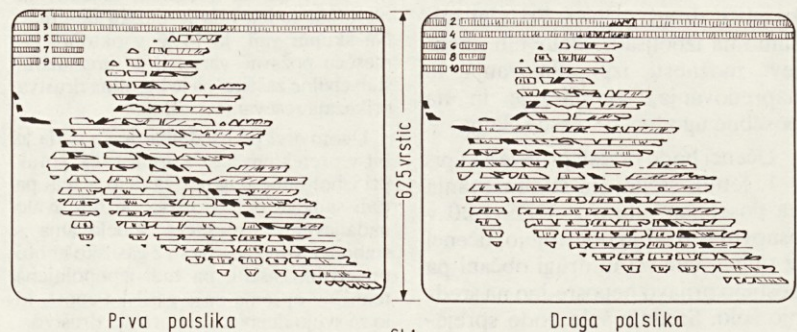
Kot zvezda po nebu tam kroži,
tako kot čebela zna k roži,
človeku glas znotraj šepče,
da zvže za poti svoje sreče.
Tako mi je tvoja lepota
kazala usojena pota,
ker s tabo le znal bi živeti,
le zate bi mogel umreti.

Sead Sijamhodžić
Prevedla Jana Kolarič

ljena iz 625 vrstic, ena polslika pa se zamenja 50-krat v sekundi (slika 1). Žarek začne risati sliko na zaslonu v prvi vrsti zgoraj, potuje po vrstici na desno stran zaslona, kjer ugasne, nato pa se z veliko hitrostjo vrne nazaj na levi rob. Zdad začne risati novo vrstico, vendar ne drugo, ki jo preskoči, ampak tretjo, nato pe-

našajo samo sinhronizacijski impulzi, ki so nujno potrebni za skladno (sinhronizirano) delovanje celotnega sistema.

Če je svetlobni žarek v vertikalnem intervalu temé ugasnjen, potem to tudi pomeni, da takrat ne prenaša slike in da nobena informacija, ki bi se v tem intervalu pojavila, ne bi motila normalnega risanja

to, sedmo in tako naprej. Žarek torej izriše zaslon najprej z vsemi neparnimi vrsticami, ki jih je 312,5 (polovica od 625). Tako dobimo prvo polsliko, že v naslednjem trenutku pa tudi drugo, sestavljeno iz 312,5 parnih vrstic. Na dnu zaslona namreč, potem ko je izrisal prvo polsliko, žarek ugasne in se neprižgan z veliko hitrostjo vrne na začetek zaslona, kjer začne risati eno za drugo vse parne vrstice na enak način, kot je prej risal neparne. Postopek se ponavlja, pri tem pa kljub veliki hitrosti vračanja žarek vendarle potrebuje določen čas za preskok od zadnje na prvo (neparno ali parno) vrstico. Ta čas imenujemo **vertikalni interval temé** in v tem intervalu se pre-

televizijske slike. Ker je obenem — gledano z elektronskega stališča — ta interval razmeroma dolg, in ker se ponavlja 50-krat v sekundi, je pravzaprav zelo primeren za prenos različnih podatkov. Najprej so ga uporabili za kontrolo televizijskega signala na poti od oddajnika do sprejemnika (slednje pride zlasti v poštev pri nadzorovanju prenosov velikih TV mrež, na primer Eurovizije), vendar je pri tem v vertikalnem intervalu temé ostalo še precej prostora. Omenjeni prostor so prvi izkoristili strokovnjaki angleške »Neodvisne televizije« (IBA — Independent Broadcasting Authority).

V spomin

Nenadoma in mnogo prezgodaj nas je zapustil naš dolgoletni sodelavec Jože BIZOVIČAR.

V Litostroju se je zaposlil leta 1948, najprej kot visoko kvalificiran modelni mizar. Z dodatnim strokovnim izpopolnjevanjem je prevzel delovne naloge mojstra in pozneje vodje kontrole modelov.

Sodelavcem je vedno rad pomagal ter s svojim znanjem in strokovnostjo reševal najrazličnejše probleme tehnološkega razvoja.

24. decembra 1986 smo se na ljubljanskih Žalah za vedno poslovili od njega. Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Modelarji
modelne mizarne

NASLOVNIK NEZNAN

V februarju je bilo vrnjenih 45 časopisov Litostroj z naslednjimi naslovi: Bajec Gorazd, Vlahovičeva 5, 61000 Lj.; Baumgartner Vojko, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Besić Muhamed, Vlahovičeva 2, 61000 Lj.; Bičani Dragomir, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Bijelić Zora, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Damjanović Simo, Plešičeva 37, 61000 Lj.; Dolanc Darko, Trnovce 10, 61230 Domžale; Durdžić Šefik, Knezov Štradol 39, 61000 Lj.; Ferbežar Bojan, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Gerzić Mustafa, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Grujić Milka, Katreževa pot 1, 61000 Lj.; Hadžipasić Šefik, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Hren Alenka, Glavarjeva 15, 61000 Lj.; Jeršin Peter, Cesta 19, 61000 Lj.; Karanović Sava, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Keber Jože, Ob Studencu 7, 61260 Lj.-Polje; Kerzić Miroslav-Bevk, Zlato polje 3C, 64000 Kranj; Knežević Milenko, Plešivica 79A, 61537 Notranje Gorice; Kuric Denial, Pot na Rakovo jelšo 323, 61000 Lj.; Ložar Tončka, Litijaska 188, 61261 Dobrunje; Lukić Mišo, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Marjanović Vid, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Mirjančič Milorad, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Mirjanić Dušan, Plešičeva 8, 61000 Lj.; Metelko Silvo, Na gmajni 6, 61000 Lj.; Muršić Milan, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Novinec Irena, Glavarjeva 15, 61000 Lj.; Orlandić Sladjan, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Panić Gordana, Šišenska 48, 61000 Lj.; Radanović Branko, Bratov Babnik 22, 61000 Lj.; Salihović Mustafa, Malgajeva 8, 61000 Lj.; Salihović Ajka, Malgajeva 8, 61000 Lj.; Slana Boris, Gornja pot 23, 61000 Lj.; Stanjko Vlatko, Dobrunjska 26, 61201 Dobrunje; Stevanović Ilija, Ul. Ivica Pirjevečeve 4, 61000 Lj.; Stipić Metka, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Stopar Mile, Posavskega 20, 61000 Lj.; Šabić Esad, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Šavli Bruno, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Vidić Nedeljko, Melikova 9, 61000 Lj.; Vuković Boško, Smrtnikova 4, 61000 Lj.; Zejnić Osman, Djakovičeva 29, 61000 Lj.; Žukić Nedeljko, Pokljukarjeva 6, 61000 Lj.; Zizić Terezija, Gotska 2, 61000 Ljubljana.

Pravilen in natančen naslov nam sporočite pisno na naslov: ZPS TITTOVI ZAVODI LITOSTROJ, Center za samoupravljanje, DPO in informiranje, 61000 Ljubljana, Djakovičeva 36, ali po telefonu na številko 061-558-341, interna 1371. Obenem pa sporočite svoj naslov ali spremembo naslova tudi referentu za zaposlovanje na tel. 061-558-341, interna 1316.

Posebno obvestilo pa velja za stanovalce na Smrtnikovi ulici: za te stanovanjske enote potrebujemo tudi številko stanovanja, sicer nam poštar časopis zavrne.

gpm.

SMUČARJI LITOSTROJA ZMAGOVALCI XI. ZIMSKIH IGER ZPS 1987

Areh na Pohorju - 28. II.

Množičnost, vzorna organizacija, dobri rezultati in nekoliko neugodno vreme, to so značilnosti XI. zimskih iger ZPS 1987, katerih pokrovitelj je bil koordinacijski odbor ZSS ZPS, organizator Metalna Maribor, izvedla pa jih je smučarska sekcija Metalna.

Litostrojčani smo vnovič dokazali, da smo se za igre dobro pripravili, saj smo uspeli v vsekipni konkurenci zbrati največje število točk in tako osvojili vsekipni pokal ZPS za leto 1987.

Veleslalom

Ženske nad 40 let:

1. Silva Jarc, Litostroj, 49,32
2. Nada Koglot, Gostol, 50,55
3. Maca Svetlič, IBE, 50,81
4. Marija Oberstar, Litostroj, 51,19
7. Mira Šček, Litostroj, 52,84

Ženske 30 do 39 let:

1. Irena Medvešek, STT, 47,20
2. Neva Ketis, Metalna, 47,54
3. Irena Berčon, STT, 48,33
8. Judita Gorjup, Litostroj, 53,34
12. Jožica Mihelič, Litostroj, 54,80
13. Zlata Peček, Litostroj, 54,88

Ženske do 30 let:

1. Irena Jerman, STT, 47,92
2. Anita Velikajne, Gostol, 48,42
3. Mojca Malešič, IBE, 48,82
8. Alenka Tošnjak, Litostroj, 52,10
10. Mojca Guzelj, Litostroj, 53,46
19. Helena Jamšek, Litostroj, 58,17

Moški nad 50 let:

1. Branko Seršen, Litostroj, 47,87
2. Dušan Dobrovoljc, IBE, 49,56
3. Mirko Laure, Stroj, 50,87
6. Stane Gašpirec, Litostroj, 51,46
9. Vlado Jankovič, Litostroj, 52,57
14. Ludvik Zore, Litostroj, 56,87

Moški od 40 do 50 let:

1. Srečko Forte, STT, 40,08
2. Janez Kalan, Litostroj, 41,90
3. Mirko Kužnik, Metalna, 42,58
11. Stane Guzelj, Litostroj, 44,73
25. Marjan Klemen, Litostroj, 47,84
- Peter Prezelj, Litostroj, odstop

Moški od 30 do 40 let:

1. Narcis Vodopivec, Gostol, 39,97
2. Danko Sitar, Metalna, 40,09
3. Ciril Kavčič, Kladivar, 41,28
24. Dušan Škarabot, Litostroj, 44,51
26. Ivan Šmon, Litostroj, 44,54
33. Marko Gale, Litostroj, 45,29
50. Janez Javor, Litostroj, 46,63

Moški do 30 let:

1. Dušan Seljak, Kladivar, 37,68
2. Aleš Čvar, Stroj, 37,75
3. Uroš Štoklas, STT, 37,92
7. Vili Majdič, Litostroj, 39,08
9. Anton Malovrh, Litostroj, 39,42
20. Tine Hercegonja, Litostroj, 40,78
- Simon Jeraj, Litostroj, odstop

Smučarski teki

Ženske nad 40 let — 3 km

1. Silva Eberlinc, STT, 8:10,10
2. Majda Bogataj, Kladivar, 10:44,10
3. Ani Knez, STT, 10:59,70
4. Marija Oberstar, Litostroj, 11:01,70
5. Silva Jarc, Litostroj, 12:30,70
7. Mira Šček, Litostroj, 15:31,70

Ženske 30 do 39 let — 3 km

1. Ana Černe, Riko, 9:53,00
2. Hilda Vrhunec, IBE, 10:20,40
3. Mira Pleničar, Metalna, 10:36,01
8. Judita Gorjup, Litostroj, 12:41,40

Ženske do 30 let — 3 km

1. Ljuba Vilar, Metalna, 8:11,60
2. Tatjana Krajnik, Litostroj, 8:49,10
3. Helena Jamšek, Litostroj, 9:17,40
7. Zdenka Pate, Litostroj, 12:24,00

2. Janez Grom, Litostroj, 7:44,30
3. Srečko Grošelj, Litostroj, 8:03,60
12. Franc Štrus, Litostroj, 9:55,20

Moški 40 do 49 let — 6 km

1. Alojz Hvala, ÐSSS ZPS, 23:57,60
2. Janez Kalan, Litostroj, 24:04,60
3. Marjan Klemen, Litostroj, 26:01,20
5. Lojze Rupnik, Litostroj, 27:08,50
6. Tine Žagar, Litostroj, 27:11,30

Moški 30 do 39 let — 6 km

1. Jože Rogelj, Litostroj, 21:02,90
2. Srečko Pirman, Litostroj, 21:10,90
3. Janez Kosmač, Kladivar, 23:54,60
4. Milan Švarc, Litostroj, 25:53,70

Moški do 30 let — 6 km

1. Branko Škoflek, Litostroj, 20:05,40

Tokrat najboljši čas proge, ki si ga je pritekel Brane Škoflek z nastopom v mlajši kategoriji

Najbolj prijetno presenečenje — ponovno vrhunska forma Silve Jarc: zlata kolajna v veleslalomu in peto mesto v teku na 3 km

2. Marko Muhar, Kladivar, 23:40,10
3. Franc Zadnikar, IKOS, 24:12,20

Moški nad 50 let — 3 km

1. Branko Sršen, Litostroj, 7:16,10
4. Marjan Mrak, Litostroj, 24:28,10
6. Miha Tominc, Litostroj, 24:49,20
13. Jože Režek, Litostroj, 27:54,10

Ekipno veleslalom

1. Metalna Maribor,	1.169,3 točke
2. STT Trbovlje	1.138,1 točke
3. Litostroj Ljubljana	1.131,8 točke

Ekipno teki

1. TZ Litostroj Ljubljana	1.112,4 točke
2. STT Trbovlje	879,1 točke
3. Metalna Maribor	810,7 točke

Vsekipno

1. TZ Litostroj Ljubljana	2.244,2 točke

Zmagovalna ekipa Litostroja, ki si je tudi letos priborila vsekipni zmagovalni pokal XI. Zimskih iger SOZD ZPS na Arehu

2. STT Trbovlje	2.047,4 točke
3. Metalna Maribor	1.948,8 točke

Vsem tekačem in alpincem iz Litostroja iskrene čestitke za borbe-

nost, dobre rezultate in častno zastopanje Litostroja na XI. zimskih igrah ZPS 1986!

Organizator športne rekreacije Janez Šmon

25. TEKMOVANJE V SMUČARSKIH DISCIPLINAH

Sorica '87

Tudi letos se je zima predstavila tako, kot se za ta čas spodobi. Snega je dovolj, mrzaz pa tudi kaže svoje zobe. Tekači na smučeh smo vse to lepo izkoristili. Pridno smo se udeleževali organiziranih tekov-maratonov, sedaj pa so prišla na vrsto tudi vsakoletna prvenstva.

Tako je za nami republiško prvenstvo veteranov, občinsko prvenstvo v teku na smučeh, bili smo na zimskih igrah ZPS, organizirali smo tudi prvenstvo Litostroja. Ta tek je uvodna disciplina jubilejnega 25. prvenstva »SORICA 87«.

Ko smo s Soriške planine prestavili tek v dolino, smo razbremenili samo organizacijo tekmovanja na planini. Upali smo celo, da se bo število udeležencev na tekmi kje v bližini Ljubljane povečalo. Lani smo imeli zelo lepo vreme, zato se je teka udeležilo 47 tekmovalcev. Dve leti prej smo imeli na Soriški planini 44 in 46 tekmovalcev. Letos pa smo imeli slabo vreme, kazalo je celo na dež. Tek se je udeležilo le 36 tekmovalcev.

Naša ugotovitev je, da število tekačev narašča, le da je bila udeležba na Soriški planini nekako zagotovljena, saj se je marsikdo, ki je dosegel dober rezultat v veleslalomu ali v skokih, odločil tudi za tek. Tam so si nekateri celo sposodili tekaške smuči od tekmovalcev, ki so tekmovalje že končali. Iz tega lahko zaključimo, da ni odločilnega pomena reklama in obveščanje, temveč želja po teku po sodelovanju. Tak tekač tudi sam spremlja datume tekmovanj ter zavrti ustrezno telefonsko številko in povpraša, če ga kaj zanima o teku.

Morda je zanimivo tudi vprašanje, zakaj se teka ne udeležujejo tisti, ki jih sicer vidimo teči, na tekmovalje pa ne pridejo. Po naših podatkih je v Litostroju samo polovica takih, ki se tekmovanja udeležijo. Morda je res umestna pripomba, da nima smisla teči v skupini s tako dobrimi tekači, kot so nekateri naši. Toda v vsakem podjetju in v vsakem športu je tako, da so nekateri dobri, drugi pa smo zato, da so tekmovanja številčna. Nekoliko drugače bi moralo biti ravno na sindikalnem prvenstvu Litostroja. Zato vabimo vse tekače, da se drugo leto udeležijo tekmovanja v čim večjem številu!

Tekmovalja so potekala po starostnih skupinah. Tek veteranov pa se je delil tudi po načinu teka — prosti in klasični slog. Izmed naših sta Jože Rogelj in Janez Kalan osvojila prvi mesti v svoji skupini v prostem slogu. Na občinskem prvenstvu so osvojili:

1. mesto: Jože Rogelj, Janez Kalan, Branko Sršen
2. mesto Branko Škoflek
3. mesto Marjan Mrak, Srečko Pirman, Lojze Rupnik, Janez Grom, Marija Oberstar

Kako je bilo na Bonovcu 2. marca, pa si oglejte rezultate v Internih informacijah. Alojz Rupnik

PRVENSTVO LITOSTROJČANOV V TEKU NA SMUČEH

Bonovec '87

Moški mlajši od 30 let

1. Marjan Mrak, PUM, 22:05,35
2. Nenad Buncič, SŠTS, 22:15,60
3. Miha Tominc, IVET, 22:19,79
4. Jože Režek, IRRP, 27:11,04
5. Vili Majdič, OB, 27:39,05
6. Matjaž Žagar, PPO, 27:46,60

Moški 30 do 39 let:

1. Branko Škoflek, PUM, 19:16,08
2. Jože Rogelj, SSP, 19:17,29
3. Srečko Pirman, OB, 21:14,95
4. Miran Švarc, SŠTS, 24:35,15
5. Ivan Hobel, OB, 29:46,06
6. Marko Gale, IRRP, 29:53,52
7. Dušan Škarabot, MONT, 31:39,45
8. Alojz Vintar, SSP, 32:18,05
9. Janez Štarman, OB, 35:45,77
10. Josip Čoga, SŠTS, 37:18,83

Moški 40 do 49 let:

1. Janez Kalan, PUM, 10:03,85
2. Marjan Klemen, IRRP, 11:20,68
3. Tine Žagar, PTS, 11:22,00
4. Peter Prezelj, PPO, 11:40,37
5. Lojze Rupnik, OB, 12:05,93
6. Janez Grom, SŠTS, 12:52,80
7. Nace Giacomelli, OB, 15:15,65
8. Franc Presečnik, SŠTS, 16:56,60

Moški nad 50 let:

1. Branko Sršen, OB, 11:42,40
2. Srečko Grošelj, IRRP, 13:42,16
3. Oto Bolha, IVET, 16:01,07
4. Franc Štrus, IRRP, 16:07,57
5. Stane Gašpirec, MONT, 16:54,38

Ženske mlajše od 30 let:

1. Tatjana Krajnik, SSP, 15:34,11
2. Helena Jamšek, OB, 16:32,26
3. Marta Globokar, PZO, 20:22,26
4. Zdenka Pate, SSP, 21:50,15
5. Alenka Tošnjak, OB, 21:59,33

Ženske od 30 do 39 let:

1. Jožica Mihelič, IRRP, 21:21,69

Ženske nad 40 let:

1. Marija Oberstar, PROD, 18:43,98
- A. Rupnik

Vse ljubitelje plavanja in drsanja v Tivoliju obveščamo, da z 31. marcem 1987 poteče pogodba za brezplačno uporabo bazena in drsališča.

Komisija za šport in rekreacijo Litostroj

Poznate razliko med kvorumom in snegom? Ko je vroče, se oba hitro topita.

Ko je pod ničlo na snegu in v bilanci — pod nogami škriplje.

P. Srečkovič

»Starejši mladinec« Janez Šmon je moral iz tehničnih razlogov nastopiti med mlajšimi mladinci. Kljub visoki startni številki — novih 61 točk za ekipno zmago (Vse foto: B. Francelj)

Porodniški dopust po novih predpisih

Po večletnih razpravah je bil 14. februarja lani končno spremenjen slovenski Zakon o delovnih razmerjih, porodniški dopust je bil podaljšan z osmih na dvanajst mesecev. Nekateri problemi so bili s tem rešeni, nekateri pa so ostali oz. so se šele sedaj pojavili.

Trajanje porodniškega dopusta

Porodniški dopust je bil še po prejšnjih predpisih razdeljen v dva dela. Prvi je trajal 105 dni, drugi pa 141 dni. Tako delitev ohranja tudi spremenjeni zakon. Prvih 105 dni (kamor spada tudi 28 dni, ki jih je dolžna mati izkoristiti pred predvidenim rokom poroda) imenuje zakon **porodniški dopust**, nadaljnjih 260 dni pa **dopust za nego in varstvo otroka**. Tu ne gre le za formalno delitev v dva dela. Porodniški dopust (torej prvih 105 dni) namreč lahko izrabi le mati otroka, medtem ko dopust za nego in varstvo otroka lahko v sporazumu z materjo izrabi oče otroka, če sta se z otrokovo materjo tako sporazumela. Pri tem je morda pomemben podatek, da otrokov oče lahko izrabi tudi le del teh 260 dni, saj mu bo lažje prevzeti skrb za malo večjega dojenčka, kakor za povsem majhnega.

Dopust za nego in varstvo otroka pa se lahko izrabi tudi tako, da mati (oz. oče otroka) dela po 21 ur na teden in to praviloma 4 ure na dan do 17. meseca otrokove starosti.

Dopust za nego in varstvo otroka se **podaljša** do dopolnjenih 15 mesecev otrokove starosti, če gre za duševno prizadetega, težje telesno prizadetega otroka, nedonošenčka ali dvojčka, pri več kot dveh hkrati živorojenih otrocih pa še za dodatne 3 mesece.

Letni dopust

Delavka ima pravico do izrabe rednega letnega dopusta za tekoče koledarsko leto ne glede na to, da je bila del

koledarskega leta na porodniškem dopustu. S podaljšanjem porodniškega dopusta na 1 leto pa se pojavi problem pri delavkah, ki so celo koledarsko leto na porodniškem dopustu ter pri onih, ki spet prično z delom malo pred koncem leta, saj letnega dopusta za tekoče koledarsko leto ne morejo (v celoti) izkoristiti. Zato menim, da je potrebno delavke opozoriti na to, da jim zakon dovoljuje koriščenje letnega dopusta do konca februarja naslednjega leta, z izjemo 12 delovnih dni, ki so jih bile dolžne izkoristiti že v tekočem koledarskem letu. Če jih zaradi porodniškega dopusta niso mogle izkoristiti v celoti ali sploh ne, jim teh 12 delovnih dni letnega dopusta propade. Vendar pa naj še opozorim, da mora biti prenos letnega dopusta v naslednje koledarsko leto predviden tudi v samoupravnem splošnem aktu TOZD. Če to ni predvideno, delavka svoje pravice ne more uveljavljati. V naši delovni organizaciji je taka možnost predvidena.

Nadomestilo osebnega dohodka

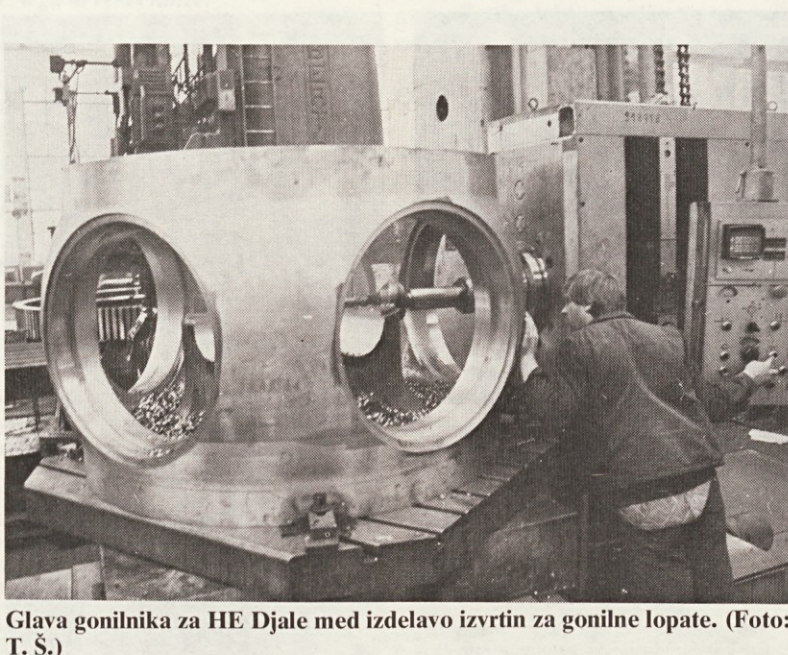
Precej se v zadnjem času govori o nadomestilu OD za čas porodniške odsotnosti. Res je, da si matere lahko samo želijo 100% nadomestilo osebnega dohodka (ki jim ga sicer predpisi zagotavljajo!) in prav je, da so ti podatki končno prišli tudi v javnost. V resnici se namreč nadomestilo OD giblje okrog 60–70% osebnega dohodka, ki bi ga delavka prejela, če bi delala, kar ni niti najmanj spodbudno ob dejstvu, da je družina pri manjšem skupnem dohodku pridobila novega družinskega člana. Potrebe tega malega bitja pa nikakor niso v sorazmerju z njegovo velikostjo!

Zadnje čase sem v sredstvih javnega obveščanja zasledila nekaj variant, kako naj bi s spremembo predpisov prišli do resnično polnega nadomestila, torej 100%. Vendar bi ob drugačni interpretaciji sedaj veljavnega samoupravnega sporazuma skupnosti otroškega varstva

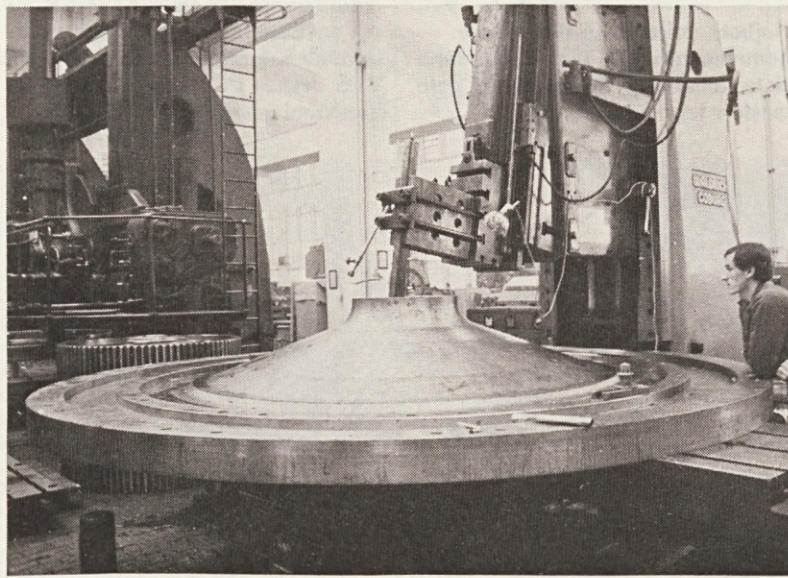
že sedaj upravičenke prejemale nekaj višje nadomestilo OD. Kot primer naj navedem, da je sodišče združenega dela s pravnoomočno sodbo že priznalo upravičenki valorizacijo nadomestila OD vse do zadnjega dne porodniške odsotnosti, čeprav so bili zadnji podatki o procentu povečanja znani šele, ko je bila upravičenka že spet na delu. Ne glede na to, da je tudi pritožbeno sodišče potrdilo odločbo, pa upravičenke valorizacijo za zadnji

mesec ali celo več ne prejmejo, ker skupnost vztraja na stališčih, da se valorizacije z dnem zaključene porodniške odsotnosti ne obračunavajo več. Sklepam, da razliko izplačajo le tistim, ki jo zahtevajo preko sodišča.

Ko bom glede tega vprašanja imela še kake oprijemljive podatke (lastna izkušnja je pač še vedno najbolj dragocena), pa bom lahko matere (in očete) o tem konkretnije informirala. Jana Khalil

Glava gonilnika za HE Djale med izdelavo izvrtin za gonilne lopate. (Foto: T. Š.)

Pehanje utora na rotorju za TE Kosovo. Rotor na fotografiji je težak približno 12 ton in ima premer 3800 mm. To je eden izmed treh rotorjev istih dimenzij, namenjenih TE Kosovo, hkrati pa tudi prvi te velikosti, ki ga obdelujemo v naši delovni organizaciji. (Foto: T. Š.)

Pismo uredništvu

Obračun bolniškega izostanka

Po devetih letih svoje prve zaposlitve sem se poškodoval in sem moral ostati doma dva meseca. Že ko so mi dali nogo v mavec, mi je bilo jasno, da bom pri osebnem dohodku precej prikrajšan. Poškodoval sem se proti koncu lanskega novembra, v bolniškem staležu pa sem bil še cel december in polovico letošnjega januarja. Ko pa sem 15. januarja prejel osebni dohodek, sem se prav resno vprašal, čemu že devet let plačujem zdravstveno in socialno zavarovanje? Izplačanih mi je bilo 146.265 dinarjev, če pa bi bil decembra in službi, bi prejel približno 215.000 din. Razlika znaša kar 68.735 dinarjev oziroma približno 30 odstotkov manj!

16. januarja je bilo stanje še dosti slabše, ker za januar 1987 ni bil upoštevan faktor valorizacije. Na vprašanje, čemu ta faktor ni bil upoštevan, v našem računovodstvu niso vedeli pravega odgovora. Vendar pa v organizacijskem predpisu lepo piše, da se bolniški izostanki obračunavajo tako, da se 90% povprečnega mesečnega dohodka v lanskem letu pomnoži s faktorjem valorizacije. Dobro bi bilo, da bi bili delavci seznanjeni, zakaj faktor valorizacije januarja ni bil upoštevan? Mislim, da je tak način obračunavanja bolniških izostankov realen samo v deželah, kjer ni inflacije, ne pa pri nas, kjer je inflacija v letu 1985 znašala kar 88 odstotkov.

Tako sem bil v dveh mesecih boleznij prikrajšan kar za 14 starih milijonov. Še sreča, da sem bil bolezensko odsoten samo dva meseca! Ubogi tisti, ki za dalj časa zbolijo zaradi težkih in slabih delovnih pogojev v naši delovni organizaciji. Kaj pa o vsej tej stvari misli in pravi sindikat?

Lepo vas pozdravljam v upanju, da bom čimbolj trdnega zdravja in da se ne bom več poškodoval.

J. S.

Še vedno problem v domovih

Že vrsto let razrešujemo problematiko samskih domov, a je ustrezno ne moremo rešiti.

Eden od problemov je najemnina oziroma njeno povišanje. Če so se v tozdu ZSE odločili, da povečajo cene s 1. januarjem 1987, bi o tem morali sklepati še pred novim letom in jih od januarja tudi sproti obračunavati, ne pa sedaj, ko moramo razliko določevati za nazaj, s čemer smo dodatno obremenjeni.

Veliko premalo se razmišlja o problematiki samskih domov nasploh, o dolgoročnejših rešitvah stanovanjskih problemov delavcev. Samski domovi prav gotovo niso prava rešitev in bi jih bilo v prihodnje treba opustiti. V naši delovni organizaciji je veliko mladih, ki stanovanjskega problema nimajo rešenega, ki so si že tudi ustvarili družine, a živijo sami v samskih domovih. Naš dom na Djakovičevi 10 pa nudi realne možnosti za reševanje takih problemov. Obstoječe sobe naj bi preuredili v garsonjere in jih dali v najem mladim družinam. Ti bi jih tudi sami vzdrževali, zato ne bi bile potrebne ne snazilke ne vratarji. Življenje v samskih domovih res ni zavidanja vredno. Odrasli ljudje smo, zaposleni, pa se počutimo kot v zaporu, ne smemo imeti svojih obiskov, ne moremo imeti pravega miru. Med nami je veliko takih, ki študirajo ob delu ali iz dela, ki potrebujejo normalno življenje, mir in udobje. Premalo se zavedamo, da so samski domovi eno od žarišč kriminalitete, alkoholizma, iger na srečo, družbeno škodljivih dejanj pa tudi kriz, brezizhodnosti mladega človeka.

Stanovalci samskih domov ne morejo biti prepuščeni samim sebi, saj so to naši delavci. O vsem tem bi morali spregovoriti vsi ustrezni organi, DPO in samoupravni organi, vodstva tozdov in delovnih skupnosti in posebej tozd ZSE. S hotenjem moramo najti ustrezno rešitev tega problema.

D. Jovanović

Tudi to je naš »šiht«

● V začetku februarja je Frenk Z. hotel odnesti iz tovarne škaflo dvokomponentnega kita. Mož se menda kulturno ukvarja z oblikovanjem, vendar vratar ni imel smisla za to zvrst kulture in mu je kit vzel.

● 12. februarja je A. J. hotel vse svoje prihranke zapraviti za steklenico kačje slin, saj si je mož mislil, da bo plačo dobil že drugi dan, pa se je krepko uštel. Plače ni bilo in še steklenico je moral pustiti pri vходу v tovarno.

● Plačo bi morali dobiti na izredno nesrečni dan: petek, 13. februarja, pa še polna luna je bila. Saj ni čudno, da plače ni bilo. Pravijo, da je nismo dobili samo iz varnostnih razlogov, da nas kdo ne bi oropal na poti domov. Baje so bile ženske naših Dolenjcev najbolj presenečene. Pravijo, da se še ni zgodilo, da bi avtobusi na plačilni dan pripeljali na končno postajo pred nočjo.

● 18. februarja pa so S. Z., A. K. in J. U., kar trije veterani Litostroja, hoteli demonstrirati mladim, kako se pretihotapi žganje v tovarno. Pa so se vsi trije ušeli. Vrtar jim ni verjel, da so se čez noč zredili in jim je izza pasu pobral tam skrite steklenice žganja.

● P. M. je v noči z 19. na 20. februar pod težo maliganov povsem omagal. Še dobro, da se je pri roki našla pisalna miza mojstra, za katero je omagani krepko zaspal. Zbudil se je šele, ko sta ga s skupnimi močmi na noge postavila vratar in gasilec. Čisto zbuhen pa je postal šele, ko sta ga imenovana postavila na drugo stran ograje. Sliši se, da je vso akcijo mojster, dobro skrit, opazoval. Ni se hotel P.M. zameriti, pa zato tudi ni pomagal pri njegovem bujenju. Pa naj še kdo reče, da vodstva ne sodelujejo z delavci.

● Da so Litostrojski pošteni, je pokazala zadnja poostrena kontrola. Ob izhodu popoldanske izmene, v

kateri je bilo pregledano 150–180 delavcev, je bilo najdeno samo 2 kg krompirja in 1 Vim. Baje so nekateri lumpi to nalašč vtaknili delavcem v torbe, samo zato, da bi se vratarji hvalili, da so nekaj našli.

● Od zavarovalnice Triglav smo dobili zanimivo vprašanje: kako je mogoče, da se s hitrostjo 5–10 km/h zaletiš v stoječi avtobus in pri tem popolnoma razbiješ avto. Res je imel K. V. grozno srečo, da je ostal živ. Verjetno bi bil že zdavnaj pokojni, če bi vozil trikrat hitreje ali kar 25 km/h. Zdaj se bojimo, da mož ne bo šel za kaskaderja in da je že začel trenirati z našimi avtomobili. Sicer pa vsi pravijo, da je Litostroj ena sama velika šola in ker se moraš učiti, je tudi prav, da tovarna poskrbi za učne pripomočke.

● Ob koncu meseca se je poslovil in odšel v zasluženi pokoj J. S. Mož je naredil iz tega večjo proslavo kot takrat, ko se je ženil. Zabojo vina, prašič, narezek, radenska, potica itd. Zlobneži pravijo, da si je sedaj to še lahko privoščil, da pa si ob obletnici odhoda z litostrojsko pokojnino ne bo mogel kupiti niti piščanca več.

● Kako lahko nekdo dela polni »šiht« za sebe in še nadure za prijatelja, bosta S. R. in njegov prijatelj N. C. pojasnila disciplinski komisiji.

● Konec meseca so imeli prostovoljni gasilci občni zbor. Ob petih popoldne (izven delovnega časa) se je polnoštevilno zbral litostrojski cvet mladosti in položil račune za preteklo leto. Čestitke, pohvale, priznanja, odlikovanja in napredovanja so letela pozno v noč. Začudo se nobenemu ni mudilo domov. Zato priporočam vsem predsednikom DS, da se pri prostovoljnem gasilskem društvu pozanimajo, kako jim uspe, da so njihovi občni zbori vedno polnoštevni, zbori delavcev pa nesklepčni. Po mojem imajo pestrejši dnevni red!

VSEVED